

DISKUSIJA O EKSPOZEJU MARŠALA TITA

V mednarodnih odnošajih je Jugoslavija zvesta načelom mednarodnega sodelovanja in miru v svetu

GOVOR ALEŠA BEBLERJA

Po ekspoziciji maršala Tita o zunanji politiki FLRJ je prvi govoril ljudski poslanec in minister za socialno politiko vlade LR Hrvatske dr. Hinko Krizman. Za njim je govoril ljudski poslanec in pomočnik zunanjega ministra dr. Aleš Bebler. Dejal je:

»Tovariši in tovarišice ljudski poslanci!

Razmere, ki so nastale na svetu v našem stoletju, nujno zahtevajo, da se odnosi med narodi urede na podlagi mednarodnega priznavanja suverenosti vsakega naroda in medsebojnega spoštovanja. Ta potreba je brezpogojna zato, ker vodi kršitev takega priznavanja in spoštovanja ter obračunavanje z oboroženo silo v naši dobi ozke gospodarske povezanosti vseh kontinentov do svetovnih vojn, te pa zaradi vedno bolj dovršenih sredstev za uničevanje povzročajo nepopisno trpljenje vsemu človeštvu. Zato postajajo ideje največjih naprednih mislecev prejšnjega stoletja o pravici vseh narodov do svobodnega življenja in o njihovi solidarnosti v naši dobi postopoma last vsega človeštva.

Eden največjih narodov na svetu, veliki ruski narod, je zapisal, ko se je med Oktobrsko revolucijo na znotraj in zunaj osvobodil, na svoj prapor solidarnost med narodi, uresničil enakopravnost in bratstvo med narodi v mejah velike Sovjetske zveze in stopil na pot posledne obrambe načel spoštovanja in mirnih odnosov med narodi sploh. S tem je stopil na čelo boja za novo, naši epohi odgovarjajočo ureditev odnosov med narodi.

Strašna opustošenja in grobovi milijonov in milijonov ljudi med drugo svetovno vojno so dvignili na višjo stopnjo spoznanje narodov o povezanosti njihove usode v našem času in o nujnosti, da si urede svoje odnose na podlagi medsebojnega spoštovanja. To je prišlo do izraza tudi v tem, da so predstavniki ogromne večine narodov na svetu sklenili temeljna načela medsebojnih odnosov dvigniti na stopnjo ustave, t. j. osnovnega zakona, ki mora v bodoče urejevati mednarodne odnose.

To je »Ustavna listina Združenih narodov«, v njej je zapisano, da bodo narodi prakticirali s potrpežljivostjo in živeli skupno v miru kot dobri sosedi, da bodo združevali svoje sile za ohranitev mednarodnega mira in varnosti, da bodo zagotovili — s priznavanjem načel in uvedbo odgovarjajočih metod — da se oborožena sila ne bo uporabljala, razen v skupno korist, da bodo razvijali prijateljske odnose med narodi, temelječe na spoštovanju načela o enakopravnosti in neodvisnosti ali politični neodvisnosti katere koli države.

To so zapisali narodi v Ustavo svoje svetovne skupnosti. To so priznali kot najvišji zakon človeštva. Da bi se pa odnosi med narodi razvijali po teh načelih je treba ta najvišji zakon dejansko smatrati za najvišjega. Ker je izraz današnjih osnovnih interesov vsega človeštva, je treba z njim spravi v sklad vse tiste postopke, s katerimi posamezni narodi uresničujejo svoje posebne interese. Kakor v vsaki človeški družbi, v narodu, v državi, tako je treba tudi v mednarodni skupnosti znati podrediti interese posameznikov ali posameznih sestavnih delov interesom celote.

Toda v današnjih dejanskih mednarodnih odnosih srečujemo dvojni odnos tega temeljnega mednarodnega načela. Srečavamo dve različni smeri glede uporabe načel, ki so zapisana v svetovni ustavi.

Na eni strani srečavamo polno spoštovanje načel ustave, verno ravnanje po duhu in besedah tega najvišjega zakona, stremljenja, da bi se odnosi med narodi dejansko razvijali tako, da bi se ohranil in utrdil mir in razvilo prijateljsko sodelovanje med njimi.

Na drugi strani srečavamo kršitev načel ustave, kršitev njenega duha, vedno pogosteje pa tudi kršitev njenih besed, namesto prijateljstva z drugimi narodi izvajanje pritiska nanje in zastraževanje, namesto spoštovanja njihove neodvisnosti — vmešavanje v njihovo notranje življenje, celo uporabo oborožene sile; namesto strpnosti — proglašanje načela, da je vmešavanje v življenje drugih narodov v korist, kakor se pravi, »enega načina življenja« ne le pravica, marveč celo dolžnost drugih narodov.

Jasno je, da je takšna politika nevarna za svetovni mir in da lahko dovede do nove še strašnejše svetovne vojne.

To sta dve smeri, med katerima morajo narodi izbirati. To sta dve smeri, okoli katerih se v mnogih državah vodi notranjepolitični boj med silami demokracije — pristaši mednarodne solidarnosti in miru — in silami reakcije.

Toda mnogi narodi so že dokončno izbrali linijo miru. Na čelu z najzvestejšo in najmočnejšo pobornico načel mednarodnega sodelovanja — Sovjetsko zvezo — se po zmagi nad notranjo reakcijo z vsemi svojimi silami zavzemajo za zmagajoča načela mirnega sodelovanja med narodi.

To smer so izbrali tudi narodi Jugoslavije.

Pod vodstvom najboljšega sina naših narodov maršala Tita je bila vlada Federativne ljudske republike Jugoslavije v mednarodnih odnosih globoko in iskreno zvesta načelom mednarodnega sodelovanja v duhu Ustavne listine Združenih narodov. Vsestransko je razvijala prijateljske odnose Jugoslavije z vsemi tistimi državami, ki so bile s svoje strani pripravljene takšne odnose razvijati. Ona je v odnosih proti tistim državam, katerih vlade so pokazale malo ali nič pripravljenosti vsaj za normalne mirne odnose, t. j. odnose na podlagi minimalnega in neobhodnega spoštovanja in lojalnosti, kazala skrajno potrpežljivost in delala ob vsaki priložnosti poskuse, da bi se taki odnosi izboljšali.

Da je to dejansko tako, bi lahko dokazali z nešteti primeri.

Kot član Združenih narodov jugoslovanske delegacije na zasedanjih skupščine, svetov in komitejev dosledno branijo načela Ustavne listine Združenih narodov in stoje v vseh vprašanjih na doslednem, demokratičnem, miroljubnem stališču, kar ima naravno za posledico tudi potrebo odločne borbe proti nasprotnim stališčem. Tako je Jugoslavija vidno sodelovala pri obrambi ustanovne listine proti poskusom, da bi jo spremenili v točki, ki je pogoj normalnega nadaljnega dela organizacije, t. j. točka o soglasnosti velikih sil pri vprašanjih, ki se tičejo ohranitve mira. Branila je načela enakopravnosti ras. Branila je načelo solidarnosti med Združenimi narodi glede pomoči narodom, ki so bili posebno prizadeti zaradi nemško-italijanskega napada. Branila je predlog Sovjetske zveze o razorožitvi. Branila je ustanovno listino pri vprašanju skrbništva in sklicanju konference kolonialnih narodov — pri vprašanju, kjer je večina članov na žalost kršila ne samo duha, ampak tudi besedilo ustanovne listine.

Z eno besedo, Jugoslavija je vidno sodelovala v življenju Združenih narodov in to kot članica, ki je zvesta njenim načelom. To je tudi eden razlogov, da se je njen — itak že velik mednarodni ugled — v zadnjem letu še bolj dvignil in da igra v mednarodnem življenju vlogo, ki je ni nikoli igrala. niti mogla igrati stara Jugoslavija.

Vendar pa Jugoslavija ni pokazala svoje globoke miroljubnosti samo v Združenih narodih in pri vprašanjih, ki se ne tičejo nje neposredno. Znala je ravnati prav tako miroljubno tudi pri vprašanjih, ki se neposredno in globoko tičejo življenjskih interesov njenih narodov.

Lani so se na mirovni konferenci v Parizu postavljali mirovni pogoji petim evropskim državam, ki so sodelovale v vojni na strani osi. Izmed vseh petih držav so 4 sosedje Jugoslavije. Jugoslovanska delegacija je imela kot predstavnica neposredno najbolj

zainteresirane države zelo težak položaj. Braniti je morala nacionalne interese svoje države, obenem pa pomagati pri ustvaritvi dobrih sosednjih odnosov med narodi jugovzhodne Evrope. Mislim, da je, zahvaljujoč spretnemu vodstvu podpredsednika naše vlade tovariša Edvarda Kardelja, znala verno tolmačiti politiko naše vlade, vskladiti posebne interese naše države z mednarodnimi, da so stališča, ki jih je zavzemala, naletela vedno na popolno odobravanje naših narodov in hkrati tudi vseh iskrenih demokratov izven naše države. Zahvaljujoč pomoči delegacije Sovjetske zveze in delegacij Poljske in češkoslovske republike nam je uspelo v mnogih vprašanjih uresničiti svoje upravičene in primerne pravne zahteve.

Toda na žalost v nekaterih vprašanjih nismo mogli popolnoma uspeti. Med temi vprašanji je prvo po važnosti vprašanje naše zapadne meje. Znano vam je, kako se je to vprašanje z navadnim preglasovanjem neprizadetih, po večini neevropskih držav rešilo tako, da je bila jugoslovanski narod prizadejana silna krivica, ki je ne bodo mogli nikoli pozabiti. Nad 150 tisoč Slovencev in Hrvatov je ostalo izven jugoslovanskih mej. Ena naša pokrajina — Julijska Krajina — je nečloveško razrezana tako, da so cela področja ostala brez mest.

Slovenski narod, ki prebiva nad tisoč let na obalah Jadrana, je odrezan od morja. Mesto Gorica, simbol trpljenja primorskih Slovencev pred vojno in simbol njihove borbe med osvobodilno vojno, je ostalo izven naših mej. Jugoslaviji so odvzeli njen naravni izhod na morje. Tudi od Hrvatske Istre je znaten del odsekan.

Takih krivic ni mogoče pozabiti. To je bil najtežji udarec, ki so ga doživeli naši narodi po koncu vojne, zato je bil tudi največja preizkušnja za našo državo. Toda naši narodi so jo v vsakem pogledu dostojno prenesli. Vredno nove Jugoslavije je bilo tudi postopanje vlade maršala Tita, ko je šlo vprašanje naše zapadne meje skozi vse mednarodne instance in ko je sklenila kljub storjeni krivici podpisati mirovno pogodbo.

S tem je dokazala, da miroljubnost ni zanjo prazna fraza, ampak da dejansko želi predvsem, da se urede odnosi med narodi in da se utrdi mir. Dokazala je, da zna podrediti posebne interese naše države interesom miru in mednarodnega sodelovanja.

Mislim, da bom točno izrazil naša čustva, tovariši in tovarišice, ako — misleč na neke predstavnike velikih sil, ki zasedajo v Moskvi in ki bodo v prihodnjih tednih sodelovali pri reševanju vprašanja naše severne meje, vprašanja Slovenske Koroške, izjavim: Ne zlorablajte naše miroljubnosti in naše pripravljenosti na žrtve v interesu miru! Ne kopičite krivic proti zvestim in junaškim zaveznikom! Ne zlorablajte možnosti, da s preglasovanjem zmagujete na konferencah, kajti takšne zmage niso zmage, ampak moralni porazi! Ne ponavljajte pariške napake! Ne bodo vam hvaležni narodi — ne samo tisti, ki jim delate krivico, ampak tudi tisti, ki jim dajete, kar ni njihovo, ker jih to pošilja v zlo in nesrečo. Take vaše zmage so porazi za stvar miru med narodi. (Aplavz.)

Tovariši in tovarišice! Proračun, ki smo ga sprejeli, izraža napore naših narodov, napore, ki jih že delajo in ki jih bodo delali v tekočem in v prihodnjih letih, ker je letošnji proračun — proračun prvega leta našega petletnega plana.

Osvobojeni družbenih spon in neodvisni se bodo naši narodi z vsemi svojimi napori dvignili iz stoletne bede in nepeščenosti in bli k blagostanju ter kulturnemu življenju. To pa je ogromnega pomena tudi v mednarodnem pomenu.

Zaradi junaškega boja proti nemškemu okupatorju, ki so ga naši narodi vodili pod genialnim vodstvom maršala Tita so postali vzor vseh majhnih in vseh odvisnih narodov. Oni so živ dokaz, da se je mogoče s skrajno poštrevnostjo in narodno slogo uspešno upreti neprimerno močnejšemu zatiralcu. Naša današnja dejanska neodvisnost je živ dokaz, da lahko celo neka manjša država pod določenimi pogoji in kadar se naslanja na demokratične in miroljubne sile na svetu — v prvi vrsti na Sovjetsko zvezo — doseže takšen položaj, da se tiste sile, ki jim je lastno izvajanje pritiska in vmešavanja v notranje življenje drugih narodov, ne morejo več vmešavati v njeno notranje življenje.

Glejte, zakaj je nova Jugoslavija tako priljubljena. zlasti pri tistih narodih, ki se niso dosegli svoje neodvisnosti. Glejte, zakaj nastajajo v Azi-

IZ DANAŠNJE ŠTEVILKE:

Diskusija o ekspoziciji maršala Tita.

Skupščina društva inženirjev in tehnikov. — Plenum CUCD gradbene industrije in stavbarstva.

Namerno poplavljanje na Kitajskem. — Federativna ali enotna Nemčija? — Fizikultura. — Dopisi.

Naša država ima polno pravico zahtevati, naj se preneha s krivično reparacijsko politiko napram nam

GOVOR BORISA KIDRIČA

»Tovariši ljudski poslanci, dovolite mi, da navedem iz podatkov, ki jih je zbrala naša reparacijska komisija, nekaj konkretnih dejstev, ki vsako zase in vse kot celota osvetljuje krivico, ki jo delajo Jugoslavijski tudi glede reparacij in ki s številkami potrjujejo to, kar je danes na tej tribuni v imenu naših narodov tovariš maršal Tito tako jasno, odločno in prepričljivo izjavil.

Gotovi krogi na zapadu ne poslušajo radi primerjav povprečnih jugoslovanskih vojnih izgub s povprečnimi vojnimi izgubami zaveznikov. Pri tem pa so naše izgube same na sebi jasna zahteva po pravičnosti pri določanju reparacij, zato mi dovolite, da najprej ponovno navedem že znane številke, čeprav bi jih morali že vsi poznati, in čeprav bi bili morali že v dosednji reparacijski praksi dokazati, da jih upoštevajo.

Jugoslavija je izgubila v bojih, v taboriščih, v zaporih in na fašističnih moriščih 1.706.000 ljudi. Po podatkih, s katerimi razpolaga pariška reparacijska konferenca, znašajo skupne izgube 18 zapadnih držav okrog 5 milijonov ljudi. Na ta način predstavljajo jugoslovanske vojne izgube 34 odstotkov skupnih človeških izgub 18 zapadnih zaveznikov držav. Jugoslavija je izgubila 10,8 odstotka vsega svojega prebivalstva, 18 zapadnih zaveznikov držav pa je izgubilo samo 0,7 odstotka prebivalstva. Vsak deseti Jugoslovčan je torej izgubil življenje v vojni, dočim je teh 18 zapadnih zaveznikov držav izgubilo komaj vsakega 14,5 človeka.

Kar se tiče neposrednih vojaških izgub, je padlo v vojni, po podatkih, ki jih ima pariška reparacijska konferenca, vseh skupaj 1.217.000 zaveznikov vojakov (brez ZSSR in Poljske). To pomeni, da je padlo 0,17 odstotka vsega prebivalstva zaveznikov držav brez Sovjetske zveze in Poljske. Jugoslavija sama pa je izgubila 305.000 vojakov, t. j. 2 odstotka vsega svojega prebivalstva. Število padlih jugoslovanskih borcev predstavlja torej 25 odstotkov vseh vojaških izgub 18 zapadnih zaveznikov držav, kar pomeni, da so jugoslovanske vojaške izgube 11,8 krat večje kakor povprečne

ji in Afriki narodne pesmi o herojskem maršalu Titu.

Zamislite si, kaj bo pomenilo za te narode, ko bo ta svobodna država, Titova Jugoslavija, postala cvetoča in visoko kulturna! In pomislite tudi, kaj bo pomenilo za stvar mednarodnega sodelovanja in miru, ko bo postala neka dosledno miroljubna država, država dosledno zvesta najvišjim mednarodnim zakonom, gospodarsko močna in sposobna sodelovati kot pomemben činitelj pri ukrepih za kolektivno varnost, za kar lahko nastane potreba.

Glejte, zakaj so naši napori za industrializacijo tako velikega mednarodnega pomena. Glejte, zakaj bodo v prihodnjih letih naši zunanjepolitični napori postali učinkovitejši, kar bo v korist tako naših narodov kakor tudi miru.

Zato sem prepričan, da bo ta skupščina, ki je odobrila letošnji proračun, tudi soglasno odobrila zunanjo politiko vlade maršala Tita in ji bo tudi v tem oziru izrekla popolno zaupanje.

Za tov. Beblerjem je ljudski poslanec Vladimir Ribnikar, predsednik Komiteja za kulturo in umetnost, govoril o vprašanju mirovne pogodbe z Nemčijo, nato pa je dobil besedo ljudski poslanec Boris Kidrič, minister za industrijo in predsednik Gospodarskega sveta.

zavezniške izgube. Število jugoslovanskih ranjenecv do dosega 24 odstotkov skupnega števila zaveznikov ranjenecv brez Sovjetske zveze in Poljske. O jugoslovanskih materialnih žrtvah govore dovolj prepričljivo naslednje številke:

V vojni je bilo uničeno 36,5% industrije in uničenih ali poškodovanih je bilo 223 rudnikov. Kemične industrije je bilo uničeno v vojni 57,2% tekstilne 53,4%, kovinske 49,8%, električne 30,2, živilske 22, gradbene 17,5.

Uničenih je bilo 52% normalnotirnih in 33% ozkotirnih železniških prog. Ob osvoboditvi smo našli na jugoslovanskem ozemlju od vsega predvojnega voznega parka samo 23,4% predvojnega števila jugoslovanskih lokomotiv in 16,1% vagonov. Vseh 13 velikih predvojnih železniških mostov je bilo porušeni, izmed lesenih mostov pa je bilo uničenih 53,3%. Uničenih in poškodovanih je bilo 28.380 km cest, topoljenih ali odvlečenih 61,5% ladij dolge plošbe in 66,7% ladij obalne plošbe. Težko poškodovana so 103 pristanišča, uničena ali pa težje poškodovane tudi vse ladjedelnice.

Po vojni je ostalo 3,3 milijona prebivalcev brez strehe. Porušeni ali težko poškodovanih je bilo 20,2% hiš.

Število konj je padlo za 61,6% z ozirom na predvojno število, goveje živine za 55,6% svinj za 58,7, ovc za 63,3. Uničenega je 24,2% števila sadnega drevja, 3,8% vinogradov, uničenega ali oropanega 56% poljedelskega inventarja in oropanih 1,9 milijona vagonov žita ter drugih poljedelskih pridelkov. Opustošenih je 295.000 ha gozdov, 185.000 ha kraških gozdov je spremenjenih v kamnito puščino. Oropani so nam vse stare zaloge lesa, na novo pa posekali 47,7 milijonov kubičnih metrov drv.

Podobne številke bi lahko navedel tudi glede na zdravstvene, socialne, prosvetne in znanstvene ustanove, zgodovinske spomenike itd.

Izgube našega narodnega premoženja so ocenjene na 9,1 milijarde dolarjev po vrednosti iz leta 1938. Neposredna materialna škoda, ki jo je pretrpelo 18 zapadnih zaveznikov držav (brez ZSSR in Poljske) znaša 53,4 milijarde dolarjev. Izgube narodnega premoženja Jugoslavije znašajo torej 17% vseh izgub 18 zapadnih zaveznikov držav. V absolutnih številkah so naše izgube 7,2 krat večje kakor izgube Združenih držav Amerike, 3,6 krat večje kakor izgube Grčije, 2 krat večje kakor izgube Holandije in 1,4 krat večje kakor izgube Velike Britanije.

Tako je dejansko stanje, kar se tiče škode in človeških žrtev, ki jih je Jugoslavija pretrpela v vojni. Sedaj pa poglejmo, kakšna je reparacijska praksa.

Čeprav so bile postavljene na krimski konferenci in v potsdamskem sporazumu dovolj jasne in soglasne definicije tudi glede na reparacije, danes zapadni zavezniki, predvsem Združene države in Velika Britanija, zelo neradi govore o točno definiranih, preciziranih in kontroliranih reparacijah. Zato pa se specializirajo v praksi na neko drugo vrsto reparacij — na prikrite, na nekontrolirane reparacije.

Splošno je znano, da zapadne okupacijske sile na veliko odvažajo iz svojih okupacijskih con industrijske naprave. Po podatkih sovjetskega lista »Noveje vreme« št. 4, leto 1942, so začele britanske oblasti ob koncu lanskega leta na veliko odvažati naprave iz 444 nemških podjetij, da bi s tem zadostile svojim reparacijskim zahtevam.

Angleži in Američani so si prisvojili okrog 200.000 nemških patentov, dočim ostalim zaveznikom državam ne nudijo niti potrebne tehnične dokumentacije za podjetja, ki jih dobivajo na račun reparacij.

Po podatkih nemškega tiska iz britanske okupacijske cone v Nemčiji izvažajo v Veliko Britanijo okrog 50% tekoče proizvodnje gotovih industrijskih panog.

Po sporazumu v Jalti naj bi znašale nemške reparacije skupno 20 milijard dolarjev, pri poznejših razgovorih o reparacijah pa so predstavniki Anglije in ameriških Združenih držav silihi k temu, da bi se nemške reparacije Sovjetski zvezi in ostalim zaveznikom državam praktično z reducirajo na nič. Toda Amerika in Anglija sta si po izjavi Molotova že doslej priskrbeli od Nemčije v raznih oblikah več kot 10 milijard dolarjev.

Po izjavi predsednika medzavezniške agencije za reparacije, Rifa, je doleži kontrolni svet do konca leta 1946 za reparacije 1546 nemških industrijskih podjetij. Mi smo šele izjav g. Molotova in g. Rifa zvedeli o tem, C.

Nadaljevanje na 2. strani.

Na grožnje, da nas bodo izstradali, bodo narodi Jugoslavije odgovorili z globokim prezirom

GOVOR NIKOLE PETROVIĆA

Ljudski poslanec Nikola Petrović, ministar za zunanjo trgovino zvezne vlade, je v diskusiji o ekspanziji maršala Tita govoril o trgovinskih in ekonomskih zvezah s tujino. Dejal je:

»Tovariši ljudski poslanci! Maršal Tito je v svojem ekspanziji o zunanji politiki naše države ponovno jasno formuliral osnovne smerice ter smer naše politike do drugih držav, in sicer na političnem kakor tudi ekonomskem in kulturnem področju. Dovolite mi, da spregovorim nekaj besed o vprašanju naših trgovinskih in sploh ekonomskih odnosov s tujino.

Takoj v prvih dneh po osvoboditvi Beograda, ko še vojna ni bila končana, ob koncu leta 1944 in v začetku 1945 smo začeli obnovljati svoje trgovske stike z drugimi državami. Delo za obnovu naše zunanje trgovine se je začelo v razmerah, ko tako rekoč za to ni bilo niti najosnovnejših pogojev. Za normalno funkcioniranje mednarodnega blagovnega prometa je potrebno: 1. prometne zveze in možnosti; 2. presežki blaga nad lastnimi potrebami; 3. kolikor toliko urejene finančne razmere in minimalna stabilnost cen. V prvem kakor v drugem in tretjem pogledu so bile razmere takoj po končani vojni zelo težave, a ne le v deželah, ki so se otrlele fašistične okupacije, temveč tudi v mnogih drugih državah na svetu. Vojna je zapustila globoke sledove v vsem svetovnem gospodarstvu in ti sledovi izginjajo sami postopno, tu hitreje, drugje pa počasneje.

Samo dejstvo, da si je nova Jugoslavija prizadevala vzpostaviti in razviti ekonomske odnose s tujino že v trenutku, ko so bila vsa naša pristanišča skoraj povsem razdejana ali minirana, železniški promet težko pokodovan, industrijska in kmetijska proizvodnja izredno majhna, prav to dejstvo jasno dokazuje, da je nova Jugoslavija od samega začetka posvečala največjo pozornost vprašanju razvoja svojih trgovinskih in ekonomskih stikov s tujino. Vojna z Nemčijo še ni bila končana, ko smo podpisali prvi trgovinski sporazum, in sicer z Zvezo sovjetskih socialističnih republik 13. aprila 1945 v Moskvi.

V razvijanju svojih mednarodnih trgovinskih in ekonomskih stikov je naša republika imela in ima smotno: 1. prispevati k miru in demokraciji v konstruktivnem sodelovanju med narodi v interesu učitve mira in demokracije na svetu; 2. z izmenjavo blaga s tujino in z drugimi oblikami mednarodnega ekonomskega sodelovanja pospešiti obnovu in ekonomski razvoj lastne dežele, toda ne le lastne dežele, temveč tudi drugih držav; sodelovati na trgovskem in ekonomskem področju z vsemi tistimi državami, ki to želijo.

Nadalje je govoril Petrović o naših trgovinskih odnosih in pogodbah s Češko, Madžarsko in drugimi državami, o vzpostavljanju trgovskih zvez z ZDA pa je dejal:

V preteklih dveh letih smo si tudi prizadevali obnoviti in razširiti trgovske stike z Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo. Posrečilo se nam je doseči nekatere uspehe, toda izmenjava dobrin s tema državama je šele na začetku razvoja. Kakor smo vzpostavili trgovske stike z mnogimi deželami vzhodne in zahodne Evrope, vzhodnega Sredozemlja in Južne Amerike, želimo tudi z Veliko Britanijo in Združenimi državami Amerike čimprej in čim bolj razširiti izmenjavo blaga.

V zvezi s tem bi rad opozoril, da smo se pred več kakor letom dni začeli pogajati v Londonu z Veliko Britanijo. Namen teh pogajanj je bil regulirati nekatera neresena ekonomska in finančna vprašanja, ki so nastala med vojno, in razen tega s sklenitvijo trgovskega in plačilnega sporazuma

položitev solidnih temeljev za razvoj medsebojnega blagovnega prometa. V nekaterih vprašanjih, zlasti v vprašanju trgovinskega in plačilnega sporazuma, smo se hitro sporazumeli v Londonu, toda Velika Britanija je začela po nepotrebnem zavlačevati pogajanja za sporazum, ki bi naj uredil vprašanje odškodnine za naše med vojno potopljene ladje. Ni torej naša krivda, da pogajanja, ki so se začela pred letom dni z Veliko Britanijo, še vedno niso definitivno končana s podpisom ustrežajočih instrumentov.

Vprašamo se lahko: kako je Jugoslavija v preteklosti izpolnjevala s trgovinskimi sporazumi prevzete obveznosti? Kljub pomanjkljivosti naše zunanje trgovine, na katere je v svojem ekspanziji opozoril tovariš maršal Tito, je treba jasno ugotoviti, da je Jugoslavija točno in pravočasno izpolnjevala vse obveznosti, določene s trgovinskimi sporazumi. To bomo delali tudi v prihodnje, čeprav bodo naše obveznosti mnogo večje, kakor so bile v preteklih dveh letih.

Leta 1945 se nismo mogli plačati vsega kupljenega blaga. Plačali smo le okrog 50 odst. našega uvoza. Zaradi tega je Jugoslavija nastopila leto 1946. z znatno pasivo trgovinske plačilne bilance. Postopno se je ta pasiva lani čedalje bolj zmanjševala in novembra 1946 je bila naša trgovinska bilanca praktično že uravnovešana. To pomeni, da se nam je med letom 1946. posrečilo plačati ves dolg, s katerim smo stopili v leto 1946., razen tega, da redno izpolnjujemo tekoče obveznosti. Leto 1947. smo nastopili z določeno aktivno trgovinske bilance, kar pomeni, da se ugodni razvoj iz leta 1946. nadaljuje. Mislim, da je s tem odgovorjeno tudi tistim redkim skeptičnim ali zlonamerim posameznikom, ki se vprašujejo, ali Jugoslavija lahko izpolni svoje plačilne obveznosti.

Da bi se tudi v prihodnje pravočasno ustvarile zadostne količine blaga za izvoz in se tako pravočasno zagotovila plačilna sredstva v tujini, se je zvezna vlada odločila, da ne bo tega vprašanja prepustila naključju in stihiji, ampak da se postavi na načrtno osnovo, kakor tudi vprašanja na drugih področjih našega gospodarstva. Rezultat te politike naše vlade je izvozni načrt za leto 1947 in uredba o zagotovitvi kontingentov blaga, namenjenega za izvoz od 14. februarja 1947.

Razvoj naše zunanje trgovine v preteklih dveh letih jasno kaže, da je Jugoslavija stopala dosledno po poti razširjanja in poglobljanja svojih ekonomskih odnosov s tujino. Izkušnje, ki smo si jih pridobili v zadnjih dveh letih, prav tako kažejo, da je Jugoslavija že zdaj iskana in cenjena trgovski družabnik, s katerim želijo imeti dobre in trdne stike ogromna večina držav na svetu.

Minister Petrović je nato govoril o pomoči UNRRA-e in je med drugim dejal:

»Ob koncu lanskega leta je prišlo na dnevi red vprašanje o nadaljnjem obstoju UNRRA-e, odnosno o nadaljevanju njenega dela v drugi obliki, toda po istih načelih. O tem vprašanju se je razvila srdita diskusija najprej na petem zasedanju sveta UNRRA-e v Ženevi, potem pa novembra in decembra v odboru za ekonomska in finančna vprašanja organizacije Združenih narodov. Združene države Amerike, Velika Britanija in še nekatere države so bile proti nadaljevanju dela UNRRA-e v kakršni koli obliki. Zahtevalo so, naj se pri dodeljevanju pomoči deželam, ki so trepele zaradi fašističnega napada, opusti načelo mednarodnega sodelovanja ter zamenja s dvostranskimi pogodbami med tistimi, ki nudi in med onimi, ki prejema podporo. Naša delegacija je skupaj z delegacijami drugih demokratičnih dežel

d'information et documentation» belgijske Narodne banke se cenil to imetje na približno 12 milijard ameriških dolarjev. Po podatkih gospodarskega departamenta Združenih držav se cenil nemško imetje samo v Švici, Španiji, Portugalski in Švedski na 1,5 milijarde dolarjev.

Izmed proizvodov tekoče nemške proizvodnje ni Jugoslavija doslej ničesar dobila.

Jugoslavija tudi ni dobila nazaj svojega zlata, ki ga je oropal okupator. Ocenitev podjetij, ki so bila vendarle dana na razpolago, je bila v glavnem enostranska. Izvršil jo je samo tisti zavezniški organ, ki je imel okupacijsko oblast v dotičnem področju. Pregled naprav je bil omejen na en ali dva dneva, dogajalo pa se je tudi, da je bil omejen le na nekoliko ur. Pri demontaži in prevozu povzročajo okupacijske sile pogosto nepremostljive težkote. Moštva za demontažo čakajo mesece, preden se jim dovolji dostop v področje. Dodeljevanje delovne moči in vagonov je odvisno od dobre volje komandantov. Čuvanje reparacijskih dobrin ni učinkovito ter je tatvina posebnih strojev in delov navaden pojav. Zelo pogosto zaupajo čuvanje Andersovim Poljakom ali drugim kvizlinškim oddelkom.

V celoti je politika zapadnih velesil glede reparacij naslednja: na eni strani čim manj definirati reparacijske količine, čim več prenesti na nekontrolirane reparacije za Ameriko in Britanijo, čim manj reparacij dodeliti ostalim zaveznikom, na drugi strani pa tudi pri tem, kar ji je dodeljena, povzročajo Jugoslaviji krivico, ne izročajo ji vsega, otežujejo ji izvoz in prevoz.

Pri taki politiki primer Nemčije ni

ostro obsodila to politiko ter je opozorila, da je njen namen zlorabiti težaven ekonomski položaj in lakoto v nekaterih deželah, da bi te dežele politično in ekonomsko izsiljevali in podrejali interesom monopolističnih skupin in Združenih držav Amerike. Proti tej politiki so nastopili tudi mnogi javni delavci v Ameriki. Bivši generalni ravnatelj UNRRA-e g. La Guardia je izjavil na seji komisije za ekonomska in finančna vprašanja organizacije Združenih narodov:

»Vztrajajoč na dvostranskih pogodbah Združene države Amerike želijo izkoristiti svoj živež kot sredstvo za pritisk na druge države.«

Dogodki so potrdili točnost teh napovedi. Zlasti zadnji dogodki jasno kažejo, da je strategija lakote postala zelo priljubljena pri nekaterih vplivnih krogih Združenih držav Amerike. Tu mislim na odklonitev jugoslovanske zahteve, naj bi UNRRA Jugoslaviji dodelila določeno količino žita, in na tako imenovano pomoč, ki jo Združene države Amerike nameravajo nuditi Grčiji.

Pomudil se bom nekoliko na primeru dodeljevanja »pomoči« Grčiji, ker je zelo karakterističen in odkriva pravi smisel in pravo namero politike »pomoči« imperialističnih krogov v Združenih državah Amerike. Grčiji se dodeljuje »pomoč« 350 milijonov dolarjev. Ogromen del te vsote se naj uporabi za oborožitev grške monarhistične vojske. Za obnovu grškega gospodarstva je določena sorazmerno skromna vsota 50 milijonov dolarjev, kar pomeni le okrog 14 odst. skupne vsote. Se mnogo zanimivejša je razdelitev vsote 50 milijonov dolarjev na razne gospodarske panoge. Le 8 milijonov dolarjev ali 16 odst. je določeno za obnovu grške industrije in rudarstva, 21 milijonov ali 42 odst. pa za obnovu železnice in graditev avtomobilskih cest. Ostanek bi naj uporabili za javne ustanove, nekaj za osuševanje in namakanje, 3 milijone dolarjev ali 150 milijonov dinarjev pa za šport. Posebno karakteristično je razmerje med vsoto 8 milijonov dolarjev, ki bi naj bila namenjena za obnovu industrije in rudarstva, in med zneskom 21 milijonov dolarjev za železnice in graditev avtomobilskih cest.

Niče ne taji, da so železnice in ceste dobre in koristne naprave, zlasti tedaj, ko služijo razvoju produktivnih sil lastne dežele in ko so z njim v skladu. Toda prometne poti lahko prav tako služijo tudi ekonomskemu zaslužnjenjuvju dežele, zavojevanju njenih središč po monopolističnih družbah, skratka, da se ta dežela spremeni v ekonomsko kolonijo nekih imperialistov. Razen tega prometne poti služijo tudi vojnim in strateškim namenom ter jih je mogoče uporabiti za podaljšanje državljanske vojne v Grčiji.

Mislim, da je povsem jasno, da namen takšne politike »pomoči« ni krepitev produktivnih sil in ekonomske in politične neodvisnosti dežel, ki so bile med vojno opustošene, ampak ima povsem druge namene. Mirno in zanesljivo lahko rečemo tudi, da sta politika »pomoči« in »strategije« iz lakote dejansko dve obliki ene in iste imperialistične politike ter da prva in druga s špekulacijo s povojno bedo nekaterih dežel dejansko stremi, da bi te dežele izgubile svojo ekonomsko in politično neodvisnost in se spremenile v tuje kolonije.

Kar se tiče narodov Jugoslavije, so se v obrambi svoje narodne svobode in državne neodvisnosti upirali mnogo večjim grožnjam ter jih premagovali, kakor je grožnja z lakoto. In niso poklekli. Na nove grožnje z izstradanjem morejo narodi Jugoslavije odgovoriti samo z globokim prezirom tistih, ki se nameravajo posluževati tega nečastnega orožja. (Odobranje.)

niti osamljen. Ko je šlo za Italijo, so se zapadni zavezniški borili proti reparacijam za Jugoslavijo, dasi je bila glavna žrtve italijanske fašistične napačnosti. Zapadne velesile so tedaj izjavljale, da Italija ne more plačati, da bo v breme zaveznikov, obenem pa so se borile, da bi si zagotovile drugačno obliko reparacij, da bi dobile v posest celotno italijansko imetje, industrijske lastnine v svojih deželah in vsa zaplenjena trgovska brodovja, da bi od Italije dobile 75% kompenzacije za škodo, povzročeno njihovim lastnim interesom v Italiji. Vsota teh raznih posebnih reparacij v Italiji mnogokrat presega vsoto 650 milijonov dolarjev, kolikor mora plačati Italija na račun reparacij v 7 letih.

Zelo značilen je primer Avstrije, o katerem prav sedaj razpravljajo Anglo-američani so proti reparacijam Jugoslaviji in drugim deželam. Zahtevajo, naj se Avstriji pusti večji del nemškega imetja, na drugi strani pa zahtevajo 75% odškodnine za svoje imetje v Avstriji.

Tovariši ljudski poslanci! Dejstva govore jasno in glasno: deželam, ki so največ trepele v vojni, v prvi vrsti Jugoslaviji, se povzročajo glede reparacij huda krivica, ki je ni mogoče z ničemer utemeljiti. Naša dežela ima popolno pravico zahtevati, naj preneha taka politika. Naša država stoji za vsako besedo maršala Tita in ne bo nikdar pozabila žrtve, ki so padle, in pravice, ki smo si jo s temi žrtvami pridobili.

Govoru ministra in ljudskega poslanca Borisa Kidriča je sledilo dolgotrajno ploskanje. Za njim so govorili še ljudski poslanci Zivota Djermanović, Nikola Petrović, Moša Pijade in Zlatan Sremec.

Problem nemških reparacij na Moskovski konferenci Medzavezniška agencija za reparacije je razdelila le 59 tovarn izmed 1546

Moskva, 1. aprila. Tass poroča: Na seji namestnikov zunanjih ministrov za Nemčijo je predstavnik medzavezniške agencije za reparacije Riff odgovarjal na vprašanje v zvezi z njegovim poročilom o napredovanju reparacijskih pošiljk zavezniškim državam iz zapadnih okupacijskih con Nemčije.

S svojimi odgovori je dal podatke, ki so še enkrat pokazali, kako se skuša izogniti izvršitvi teh pošiljk.

Odgovarjajoč na vprašanje ameriškega delegata Murphya je Riff dejal, da še do danes ni izvršena razdelitev naprav glede 50 nemških tovarn za vojno industrijo. Naprave 16 tovarn so bile razdeljene šele v letošnjem marcu.

Sovjetski delegat Višinski, je načel vprašanje o razlogih takega odlašanja.

»Po podatkih g. Riffa je dejal Višinski, je treba izročiti na račun reparacij 1546 tovarn, kljub vsemu pa je bilo do slej samo 143 tovarn določenih za razdelitev, dotim je bilo še manj tovarn, samo 59 dejansko razdeljenih. Kaj je zavrla reparacijske pošiljke? Kakšni koraki bodo storjeni, da se pospeši pošiljanje naprav v države, ki jih morajo dobiti?«

Riff je poudaril, da ovirajo reparacijske pošiljke dvojni činitelji — politični in upravni.

S tem v zvezi je Višinski vprašal: »Kakšni politični činitelji pojasnjujejo dejstvo, da je bilo doslej razdeljenih samo 59 izmed 1546 tovarn, določenih za reparacije?«

Riff ni dal jasnega odgovora na to vprašanje, ampak opozoril na dejstvo, da še ni določena raven nemške industrije. Višinski ga je tedaj spomnil, da je bila raven nemške industrije določena konec marca leta 1946. Riff je to dejstvo priznaval, vendar ni dal nikakih nadaljnjih pojasnil.

Ameriški delegat Murphy je načel vprašanje zlata, ki so ga zaplenile zavezniške čete v Nemčiji. »Vrsta izjav je bila dana glede zlata, na katerem je delegacija ZDA brez dvoma zainteresirana, je dejal Murphy. Te izjave so bile popolnoma napačne. Vprašanje zlata ne spada v pristojnost medzavezniške agencije za reparacije, toda znano mi je, da je g. Riff

Jugoslovanska delegacija na poti skozi Rumunijo

Bukarešta, 1. aprila (Tanjug). Vsi listi prinašajo obširna poročila o jugoslovanski delegaciji, ki se je ustavila v Bukarešti na svojem potovanju v Moskvo.

Podpredsednik vlade FLRJ Edvard Kardelj je dal uredniku lista »Scantea« naslednjo izjavo:

»Jugoslavija in Rumunija imata velike možnosti, da vzajemno sodelujeta na gospodarskem polju. Harmonija gospodarskih stikov med našima dvema državama bi bila zelo koristna. Gani me je sprejem, ki so ga nam pridrili na vsem ozemlju Rumunije. Priprčan sem, da bodo v bodoče naši medsebojni obiski bolj pogosti in da bo prijateljstvo

član trojne komisije za razdelitev zlata.«

Pojasnila g. Riffa so pokazala, da imamo še danes nejasne momente tako glede zlata, ki so ga zaplenile zavezniške čete v Nemčiji, kakor tudi glede zlata, ki so ga hitlerjevci naropali in skrili v bankah nevtralnih držav.

Z zlatom še naprej razpolagajo ameriške vojaške oblasti; drugič trojna komisija niti ne ve, koliko je tega zlata; tretjič šele pred 14 dnevi je ta komisija poslala zavezniškim državam listino z vprašanjem, koliko zlata zahtevajo.

»Ameriško poveljstvo bi lahko dalo točnejši odgovor na vprašanje g. Murphya, je dejal Riff. Jaz razpolagam samo z neuradnimi podatki, po katerih je v Nemčiji okoli 220 ton zaplenjenega zlata, temu je treba dodati zlato, ki je deponirano v bankah nevtralnih držav in o katerem so bili razgovori.«

S tem v zvezi je Višinski dejal: »Imam vtis, da trojna komisija nima natančnih poročil o količini zlata, ki je bilo zaplenjeno v Nemčiji oziroma zlata, ki so ga hitlerjevci skrili v nevtralnih bankah, ampak posluje s pomočjo svojih osebnih beležk. Na primer, mene zanima tole vprašanje: Koliko odgovarja stvarnosti poročilo o tisku, da je sedem ton zlata, ki so ga naropali hitlerjevci, deponirano na Švedskem, 50 ton takega zlata pa v Švici? Ali se je trojna komisija zanimala za ugotovitev resničnosti teh dejstev?«

Odgovarjajoč na ta vprašanja je Riff ponovil, da je zlato, ki so ga našli v Nemčiji koncentrirano v ameriški okupacijski coni in da mora dati samo ameriško poveljstvo obvestilo o tem. Glede zlata v nevtralnih bankah so edini viri, ki morejo dati obvestila o tem vlade Francije, ZDA in Vel. Britanije, ki so vodile razgovore o tem zlato.

S tem v zvezi je Višinski pripomnil, da ga ne zanima formalna stran vprašanja, ampak njegovo bistvo: Koliko je zlata, ki so ga zavezniški zaplenili Nemcem? Ako g. Riff ne more odgovoriti, sklicujoč se na to, da je zlato v rokah ameriškega vojaškega poveljstva, bo morda g. Murphy odgovoril na to vprašanje.

Toda Murphy ni odgovoril na to vprašanje Višinskega.

med našimi narodi postalo trajnejše.«

Isti list prinaša poslanico Edvarda Kardelja na romunski narod, v kateri je rečeno:

»Pri potovanju skozi Rumunijo sem ugotovil, da nas je romunski narod sprejel z velikim navdušenjem. Na vsaki postaji, skozi katero smo šli, nas je ljudstvo toplo pričakalo. Obžalujem, da bom ostal le kratak čas v vaši državi. Trdno sem prepričan, da se bodo okrepile prijateljske vezi med Jugoslavijo in Rumunijo in da vas bom v najkrajšem času zopet obiskal. Želim, da bi bile prijateljske vezi med našima državama trdnije in boljše, da bi služile trajnemu miru in napredku.«

Sovražni izpadi dr. D. Jovanovića proti JA in pelletnemu planu

Na sedanjem zasedanju Ljudske skupščine je v debati o predlogu obdržavnega proračuna gospod. dr. Dragoljub Jovanović ponovno dokazal svoje sovraštvo napram naši ljudski državi in prešel v odkrit napad na one osnove, na katerih sloni življenje naših narodov. Prav nič slučajno ni, če se je dr. Dragoljub Jovanović razburjal zaradi kreditov, namenjenih potrebam narodne obrambe ter izvalno in žaljivo izjavljaj, da »nima služij o obrambni sposobnosti matih držav.«

S temi besedami je dr. Dragoljub Jovanović globoko žalil hvaležnost in ljubezen, ki jo goje naši narodi do svoje ljudske vojske, naše Jugoslovanske armade. Dr. Dragoljub Jovanović je izrazil dvome, da bi ta slavna armada, ki nam je izbovala svobodo, mogla to svobodo tudi v bodoče braniti in ohraniti našo nacionalno neodvisnost. Danes je ne samo vsakemu poštenemu državljanu, ampak tudi slehernemu prijatelju naših narodov v inozemstvu jasno, da je prav naša mlada Jugoslovanska armada v boju s številčnim in tehnično močnejšim fašističnim sovražnikom ne samo uspešno branila naše narode, ampak jim tudi izbovala svobodo. Naši narodi so našli v sebi dovolj sile, da so v času, ko je Hitlerjev vojni stroj brezobzirno pustil po Evropi, iz lastnih sil ustvarili svojo ljudsko vojsko, ki je vsem zaslužnjem narodom Evrope pokazala, kako se je treba boriti za svobodo in neodvisnost. Tudi sedaj v mirnem času je ena naših najvznejših nalog neprestano zgradnja in izpopolnjevanje naše armade. Če pa danes dr. Dragoljub Jovanović hoče nasprotovati kreditom, namenjenim za potrebe narodne obrambe, potem pomeni to, da je on proti stalnemu izpopolnjevanju naše Jugoslovanske armade, ki je budni tuvar pridobitev narodnosvobodnih borbe. Take njegove izjave v skrajni liniji dokazujejo, da je dr. Dragoljub Jovanović sovražnik naše svobode in naše neodvisnosti.

Toda ti poslednji izpadi dr. Dragoljuba Jovanovića niso prav nič slučajni, ampak so nasprotno postali že običajna praksa na zasedanjih Ljudske skupščine. Dr. Dragoljub Jovanović ni zamudil prav nobene prilike, da ne bi s svojo rutinarno dvočlono napadalo zakone, ki jih je sprejela Ljudska skupščina. Ob sprejetanju Ustave, tega našega osnovnega državnega zakona, je dr. Dragoljub Jovanović hinavsko izjavil, da je za ustavo, hkrati pa je izražal pomisleke, češ da se ustava predčasno sprejema. Dr. Dragoljub Jovanović je sicer glasoval za nacionalizacijo gospodarskih podjetij, toda

osporoval je nujnost sprejemanja tega zakona. Dr. Dragoljub Jovanović je hotel, da bi se o tem zakonu brez potrebe dolgo časa razpravljalo v skupščini in bi na ta način ljudski škodljivci in spekulanti imeli možnost odnašati imovino iz nacionaliziranih tovarn ter škodovati ljudski državi. Takih primerov sovražnih izpadov dr. Jovanovića bi lahko še našli.

Tudi sedaj je dr. Dragoljub Jovanović trdil, da še ni čas prehoda na plansko gospodarstvo ter izražal dvome, da bo mogoče izvesti naloge Titovega pelletnega plana. Zvestnost je hotel sejal nezaupanje ljudstva v izvedbo elektrifikacije in industrializacije naše dežele.

S takimi svojimi nastopi je dr. Dragoljub Jovanović dokazal, da mu niso pri sreju interesi našega ljudstva, dokazal je, da je proti dvigu življenjskega standarda osnovnih ljudskih množic. Prav gotovo je, da so izpadi dr. Dragoljuba Jovanovića predvsem v interesu in za račun tistih krogov mednarodne reakcije, ki jim ni povšeči, da naši narodi v svoji novi ljudski državi ne bodo nikdar več predmet brutalne tuje eksploatacije.

Zaradi že neštokrat potrjenega antinacionalnega delovanja je Ljudska skupščina LR Srbije dr. Dragoljuba Jovanovića kot kooperiranemu poslanca na osnovi člena 18. točka 3 poslovnik Ljudske skupščine LR Srbije, odvzela mandat ljudskega poslana LR Srbije. Prav tako ga je iz svojih vrst izključila ljudska kmečka stranka in mu vzela pravico govoriti v njenem imenu. 20.000 volivcev od 26.000, ki so v niževskem okraju in mestu Pirotu izvolili dr. Dragoljuba Jovanovića za svojega poslana, je podpisalo izjavo, v kateri dr. Dragoljub Jovanović odvzema svoje zaupanje kot poslanec Ljudske skupščine FLRJ.

Volivci niževskega okraja in vsi naši narodi se prav dobro zavedajo, da so sovražni izpadi dr. Dragoljuba Jovanovića zgolj brezuspešni poizkusi v imenu peščice izkoriščevalcev in izdajalcev, ki bi hoteli preprečiti preobrazbo naše agrarne dežele v deželo z močno industrijo, ki je predpogoj za dvig našega blagostanja in utrditve naše neodvisnosti.

Zaman so vsi napor dr. Dragoljuba Jovanovića in njegovih inozemskih gospodarjev. »Kakor se je naše delovno ljudstvo pod Titovim vodstvom kljub oviram znalo osvoboditi,« je dejal tovariš Boris Kidrič, »tako bo naše ljudstvo znalo pod istim slavnim vodstvom izvolovati izgraditve svoje dežele, pa naj bo to našim notranjim in zunanjim sovražnikom prav ali ne.«

Nadaljevanje s 1. strani.

prav ta seznam ni popoln in čeprav ne vsebuje vseh reparacijskih dobrin, bi ga vendar bili morali dostaviti državam, ki so zainteresirane na reparacijah. Namesto tega pa so te zainteresirane države prejemale na vpogled sezname, ki so vsebovali komaj kakšno desetino podjetij. Nikoli niso vedele, kaj bodo vsebovali ostali sezname.

Skupna vrednost reparacijske količine, ki je bila dana na razpolago agenciji v Bruslju in razdeljena na 18 držav, je znašala do konca leta 1946 trgovskih ladij za približno 13 milijonov funtov Sterlingov in industrijskih naprav za 64 milijonov papirnatih RM. Če računamo funtsterlinge po 18 RM, je znašala skupna reparacijska količina, ki je bila razdeljena v letu 1946, 280 milijon RM. Jugoslavija je dobila od tega ladij in naprav za 17,8 milijonov RM ali 6,3%, namesto 9,6%, kolikor znaša po pariškem sporazumu kvota Jugoslavije v tej kategoriji.

Po podatkih medzavezniške agencije za reparacije je agencija do 20. marca 1947 razdelila reparacijske mase za približno 314 milijonov RM, od česar so Jugoslaviji priznali 23 milijonov RM, ali nekaj nad 5 milijonov dolarjev, toda samo 12% tega ji je bilo dejansko izročeno.

To je vse, kar je Jugoslavija prejela na račun reparacij.

Od nemškega imetja v inozemstvu ni Jugoslavija prejela ničesar, dasi je po poitsdamskem sporazumu soudeležena pri vseh nemških naložbah v inozemstvu, razen pri naložbah v Finski, vzhodni Avstriji, Madžarski, Bolgariji in Romuniji. Vrednost tega imetja je ogromna, vendar pa doslej še ni končno ugotovljena. Po podatkih »Bulletin

Izpolnitev proračuna — zmaga petletnega plana

GOVOR ZORANA POLIČA

Med zasедanjem Ljudske skupščine FLRJ je imel minister za finance LRS Zoran Polič v diskusiji o predlogu obdržavnega proračuna za leto 1947 naslednji govor:

Tovariši ljudski poslanci! Proračun, ki ga sprejemamo, je prvi proračun, o katerem lahko trdimo, da obsega večidel ljudske delavnosti, t. j. da ni več njegovo težišče v sami administraciji, ampak nasprotno v najširšem in polnem gospodarskem delu. To je prvi pravi proračun delovnega človeka, ki izraža v številkah novo družbeno ekonomsko strukturo FLRJ, ki računa s skladnostjo med celotnim finančnim sistemom in med takšno strukturo ter s tem polaga finančne temelje največji naši nalogi sedanjosti — našemu planu.

Predloženi proračun ustreza finančnim potrebam našega prvoletnega plana. Ne določa le sredstev za neposredno graditve naše industrije, za elektrifikacijo in druge strogo gospodarske naloge, temveč tudi velika sredstva za vzgojo kadrov, ki bodo sodelovali pri izpolnjevanju gospodarskega plana. Prav dejstvo, da proračun posveča veliko pozornosti strokovni vzgoji kadrov in potrebam vseljudske vzgoje, nam kaže, da je glavni pogoj za izpolnitev našega plana. Glavni pogoj so zavedni, vđani in sposobni kadri, zavedne in vđane množice delovnega ljudstva, ki bodo nosilec največjih delovnih naporov zgodovine naših narodov. Zvestno vključevanje ljudstva v načrtno delo in razumno določanje smeri vsem gospodarskim naporom, bosta največ pripomogla k uresničenju naših načrtov, največ pripomogla h konsolidaciji načrtnih nalog ter bosta s tem nadaljevala revolucionarno preobrazbo našega človeka, ki je dobil širok razmah v vseljudski vstaji proti fašističnemu nasilju in ki bo dosegel novo stopnjo z izpolnitvijo našega prvega petletnega plana.

Toda potrebna bo visoka disciplina, velika poštornost in prav tako tudi velika prožnost pri premagovanju naporov, če bodo kakršni koli togi predpisi ali podedovane navade ogrožale izpolnitev konkretnih načrtnih nalog.

Ko govorimo o zveznem proračunu, hočem naglasiti še neko dejstvo, ki kaže demokratičnost novega proračunskega sistema, potrjuje njegov splošni značaj in karakterizira našo državno ureditev. Proračun je nastal iz najširše diskusije ob sodelovanju vseh federalnih enot.

V njem so povezane splošne državne potrebe za močno in zmogljivostjo posameznih federalnih enot — baza za dohodka do potrebe, izpodbuda za doseg dohodkov na visoka udeležba posameznih federalnih enot pri zveznih dohodkih. Pravilnost in nujnost takšne proračunske politike je spoznala LR Slovenija že v proračunu za leto 1945, kakor tudi za leto 1946 v razdobju junij—december 1945, ko Slovenija še ni mogla doseči visokih dohodkov, imela je pa precej izdatkov, je prejela od 712 milijonov svojih dohodkov 600 milijonov dotacij iz zveznih sredstev. Samo tako je bilo mogoče, da je z uspehom zaključila svoje prvo povojno proračunsko razdobje.

Prav tako smo mogli lani izpolniti velike naloge samo z veliko udeležbo zveznih investicij na našem ozemlju in z udeležbo našega proračuna v zveznih sredstvih. Naloga, ki jo je LR Slovenija naložila zvezni finančni zakon, da doseže presežek dohodkov nad izdatki, je bila v proračunskem letu 1946, v polni meri izpolnjena. Po finančnem zakonu je bilo preračunano, da bo ta presežek znašal 176 milijonov, mi smo pa dejansko dosegli 200 milijonov. Borba za izpolnitev obveznosti nam je prinesla bogate izkušnje, ki jih bomo morali pravilno uporabiti pri novih še težjih nalogah, ki nas čakajo. Presežek dohodkov nad izdatki v znesku 200 milijonov nas ne sme napraviti mirne in brezskrbne spričo sedanjih nalog, ko vemo, da smo ga dosegli brez pravilne predhodne ocenitve, brez pravilne razdelitve na posamezne gospodarske pogoje in glede na dejstvo, da sta delavec in nameščeneц najbolj plačevala davke ter da so dohodnino plačala tudi gospodarska podjetja. Računali smo, da bodo dohodki prometnega davka leta 1946 znašali 140 milijonov, dejansko pa smo dosegli nad 900 milijonov dohodkov. Na drugi strani pa je bilo od kmetov in obrtnikov pobrano manj dohodnine, kakor se je računalo. Tega si seveda ne smemo razlagati, da davkoplačevalci niso mogli plačati, ampak predvsem s slabo organizacijo, z nepravilno ocenitvijo in z nepravilnim odnosom do vseh tistih, ki so namenoma izigraovali še v nezadostni meri izdelane predpise.

Zavedamo se, da imamo še v veliki meri opraviti z ostanki mentalitete iz preteklosti, da še v veliki meri vedno vladajo stari nazori o proračunu. Posledica tega so tudi stari nazori o državi, zato moramo z vso odločnostjo delati na tem, da se med vsem našim ljudstvom zbudi spoznanje, da je državni proračun ljudski proračun, da je odvisen od skupnega dela in skupnih naporov ter da samo tedaj, če ga v celoti izpolnimo, pomeni tudi izboljšanje življenjskih pogojev vsega ljudstva.

Ce hočemo v tem letu doseči proračunano višino dohodkov od dohodnine, bomo morali tudi v tem pogledu uporabiti metode načrtnega dela, morali bomo čim točneje ugotoviti narodni dohodek in prav s tem zagotoviti pravičnico in enakomerno davčno obremenitev. V zvezi s tem pomeni progresivno obdavčevanje najmočnejši izraz široke ljudske demokracije, ki pa hkrati terja zavest popolne odgovornosti davčnih obvezancev do skupnosti ter ne dopušča obnemenega izigraevanja, kakor se je to dogajalo v mnogih primerih leta 1946. med neproduktivnimi elementi v našem privatnem sektorju.

Ko govorimo o planu in finančnih sredstvih, ki naj nam omogočijo njegovo izpolnitev, nam mora biti jasno, da tudi letos ne smemo opreti svoje gospodarske

delavnosti samo na finančna sredstva, ki so kljub visoki številki 80 milijard vendar omejena. Prav tako kakor leta 1946. v delu za obnovo, mora tudi letos, v letu nadaljnje graditve našega gospodarstva, prostovoljno delo pomeniti dopolnilni vir za ustvarjanje ljudskega bogastva. LR Slovenija je na primer leta 1946, iz 139 milijonov za obnovo naših vasi ustvarila vrednost 493 milijonov. Slovensko Primorje je pa ponekod doseglo dvajsetsternno vrednost. Toda to je samo en skromen primer. Imamo velika dela na krogi Brčko—Banoviči, na raznih cestah, pri

mostovih in prekopih, kjer so bile ogromne naloge izpolnjene s skromnimi sredstvi. Vsi ti primeri nas morajo izpodbuditi k prav takšnemu načinu reševanja nalog letos. Prav tako moramo vključiti kot dopolnilno vrednost v naš skupni finančni fond tudi prihranek, ki ga ustvarja udarniško in novatorsko delo našega delavstva.

V pogledu samih številčk proračuna moramo omeniti predvsem, da se zdi številka 85 milijard v primeri s 25 milijardami lanskega proračuna na prvi pogled precej visoka. O njuni solidnosti pa pričča dejstvo, da ta številka vključuje celotne finančne potrebe naše celotne državne skupnosti, da so upoštevane tako investicije in financiranja, kakor tudi narodna obramba, vzgoja in administracija. Ta solidnost proračuna nam postane zlasti jasna, če ugotovimo, da je nad 50% vseh sredstev določenih neposredno za gospodarstvo v najožejšem smislu, a le 5% za samo administracijo. V tem sorazmerju gledamo veliko zmago pravega gospodarstva nad togo birokracijo, ki je še vladala nad našim zadnjim proračunom.

Dejstvo, da so vladna sredstva določena za gospodarstvo in predvsem za industrijo, kakor tudi, da je industrija na drugi strani najmočnejši vir dohodkov, ki se realizirajo v obliki prometnega davka, nam nalaga, da posvetimo temu delu zveznega proračuna največjo pozornost. LR Slovenija bo morala zbrati leta 1947, nad 7 milijard prometnega davka. To bo dosegla, če bo na drugi strani izpolnila svoj proizvodni načrt. Sicer je udeležba Slovenije v prvoletnem industrijskem planu sorazmerno velika, toda to gre na račun bolj razpredenih proizvodnih sil in bolj razpredene organizacije. Proizvodni načrt za prvo trimesečje smo v planu izpolnili, nismo pa izpolnili načrta prometnega davka. Vzroki so v nezadostni prožnosti naše finančne organizacije, v pomanjkanju izkušenj, kakor tudi v objektivnih težavah, ki se kot posledica pretekle vojne počasi umikajo. Republika Slovenija je vključena v zvezni proračun z vso 3.280.000.000. V republiškem proračunu odpade 160.000.000, kar je manj kot 5%, na samo administracijo. V primeri s proračunom iz leta 1946, so se zvišali izdatki za ljudske odbore od 165.000.000 na 708.000.000 in izdatki za prosveto, strokovne šole in pospeševanje gospodarstva. S tem je tudi v republiškem proračunu prišla do izraza potreba, da s splošno in strokovno vzgojo ustanovimo pogoje za uspešno izpolnitev načrtnih nalog.

V proračunu LR Slovenije pa niso obsežna vsa tista investicijska dela, ki jih bomo opravljali v zveznem obsegu in ki pomenijo ogromno povečanje republiških sredstev. Zvezne investicije pomenijo zgraditev težke industrije, ki je temelj naše gospodarske svobode. Slovenska lahka industrija bi bila brez hrbtnice, če bi ne mogla računati z močno težko industrijo v jugoslovanskem obsegu. Zaradi takšne medsebojne odvisnosti je mogoča in je v interesu našega ljudstva edino politika enotnega jugoslovanskega gospodarskega prostora. Zaradi tega je nujna borba za izpolnitev celotnega proračuna, a ne le republiškega. IZ iz prejšnje diskusije vemo, da višina predvidenih dohodkov ustreza realnim silam našega

gospodarstva, zato mora za nas vse veljati edino: z vsemi silami se moramo okleniti dela za izpolnitev načrta splošne akumulacije.

Sestavni del proračuna LR Slovenije bo v bližnji prihodnosti tudi proračun dela Slovenskega Primorja. Odstranjene bodo ovire, ki so ločile naše brate od skupne domovine. Po več kakor 25 letih muk in trpljenja bo primorsko ljudstvo skupaj z nami gradilo novo prihodnost, ki bo v resnici njegova — svobodna in srečna. S polnim poletom se bodo vključili v naše načrtno delo in s tem pokazali, da se morejo boriti neutrudno za gospodarski uspeh, kakor so se znali boriti v preteklosti za svojo svobodo.

Zlasti bomo ob priliki priključitve pozdravili tisti del primorskega ljudstva, ki zadnje čase še vedno doživlja iz preteklosti dobro znane metode fašističnega nasilja in ki pod okriljem zavestniške uprave ni mogel najti zaščite pred zločinskimi izrodki fašističnih škodljivcev.

Primorsko ljudstvo, osvobojeno in združeno z nami, bo še vedno nosilo v sebi veliko bolečino ki so mu jo povzročile nepravilne zahteve nekaterih vojnih zavestnikov. Toda ta bolečina bo krepila tako primorsko ljudstvo kakor tudi nas v nadaljnji borbi za pravico in za končno zmago demokratičnih načel na svetu.

Naši uspehi, ki jih bomo dosegali na gospodarskem in političnem področju, bodo pomenili oplenitev tistih, ki se ne morejo vključiti v našo skupnost, pred vsakršnimi poskusi raznarodovanja, zakaj naši gospodarski uspehi niso in ne bodo le izpodbuda našemu ljudstvu, temveč vsem, ki si želijo demokracije, ki so za ljudsko oblast in po tem takem za svobodno opredelitev naroda po njegovih željah.

Ce se naj pri izpolnjevanju našega proračuna dotaknem tudi našega kreditnega sistema, bi hotel zlasti naglasiti, da bo treba skrbno razpresti mrežo naših bančnih poslovalnic, zakaj samo tako bo zagotovljena hitrost in s tem solidnost poslovanja. Razen bančnih poslovalnic bodo imele svojo posebno nalogo hranilnice ljudskih odborov, ki bodo morale prav tako vezati svoje poslovanje s sistemom naše enotne banke. Po njih bomo organizirali široko ljudsko varčevanje, ki prav tako pomeni vir dohodkov za izpolnitev naših gospodarskih nalog.

Izpolnitev proračuna, kakor tudi samega plana, bo v veliki meri odvisna od našega političnega aktiva. Proračunski dohodki so odvisni od zavednosti in sodelovanja širokih ljudskih množic. Dohodki so hkrati tudi močna kontrola nad izpolnjevanjem prevzetih planskih obveznosti. Usmertjati ljudsko zavednost in delavnost tako, kakor najboljše ustreza ljudskim potrebam, je umetnost, ki zahteva veliko sposobnost in nalaga zato našemu političnemu aktivu odgovorno delo.

Borba za izpolnitev našega plana, kakor tudi borba za izpolnitev našega proračuna, bo ostra kakor je bila vsaka odločilna borba v naši bližnji preteklosti. Prepričani smo, da bomo to borbo uspešno izvojevali in vemo, da bo to tem laže, čim bolj bomo znali povezovati vse napredne sile, ki morajo prispevati svoj delež za izpolnitev plana. Državni sektor kot glavni nosilec plana bo moral uživati vso podporo zadržnega sektorja in delovnega dela privatnega sektorja. Prav zato bomo morali še v večji meri razvijati zadržno misel in ji vliti mnogo bolj živo vsebino v raznih krajevnih prilikah v skladu z oblikami. Prav tako bomo morali še bolj razviti proizvodno iniciativno obrt in tako omogočiti našemu srednjemu človeku, da se v celoti vključi v naše načrtno delo. Nasprotno pa ne smemo nikomur dovoliti, da bi živel na račun skupnosti, če te skupnosti nič ne daje.

Kongresi Ljudske fronte, ki so bili v posameznih republikah, so označili najširšo perspektivo dela, določili političnemu aktivu pravilno pot in naložili vsem našim množičnim organizacijam, da mobilizirajo vse svoje sile za plan, da postavijo plan in načrtno delo za glavno točko svojih obveznosti.

Izpolnjevanje navodil Ljudske fronte bo dajalo našemu aktivu najbolj solidno orientacijo pri delu ter nam vodilo zanesljivo k uspehu.

Naš skupni interes zahteva, da predloženi proračun uresničimo da ne razpravljamo več z vsemi tistimi, ki v svoji tesnotnosti še vedno ne vidijo, kaj pomeni s toliko krvi in žrtvami ustvarjena skupnost in ki nočejo videti velike potrebe medsebojne povezanosti naših republik, kakršno izraža prav naš predloženi proračun. Izpolnitev predložena proračuna bo zmaga prvoletnega plana, bo hkrati zmaga načrtnega dela pri nas sploh, bo zmaga naše nove stvarnosti in s tem končno utrditve ljudske oblasti v FLRJ Jugoslaviji. Izjavljam, da bom glasoval za predloženi vsedržavni proračun.

Teror v Brdih ob prihodu razmejitvene komisije

Ljudstvo je dne 20. t. m. pri Borgu-Neblo (zapadna Benečija) v večjem številu pričakovalo mešano razmejitveno komisijo. Zbralo se je, da gre za dokončno določitev državne pripadnosti. Ves čas, ko so čakali, so bili mirni, ob šestih zvečer pa, ko so videli, da komisije ni bilo, so se s petjem narodnih pesmi vračali na domove. To ni bilo vsč civilni policiji, ki je začela delati »red« s tem, da je pričela streljati. Množica se je razkropila ter začela iskati zaklone po vinogradih.

Civilna policija je vdrla v hišo Gasperina v Borgu in začela pretepati člane družine brez vsakega razloga. Lotili so se celo stare matere. Družina je začela klicati na pomoč. Na njih obupne klice so priskočili ljudje, ki so bili v bližini. Ker pa so bili policiji zelo »bojeviti«, so

se znesli še nad njimi. Padalo je po ljudeh brez razlike na spol ali starost. To ni bilo dovolj. Začeli so ponovno streljati. Vaščani zatrjujejo, da je bilo izstreljenih približno 1500 strelcev. Krogle so frčale mimo nog in glav, skozi okna hiš itd.

Naslednjega dne opoldne je obkrolila policija hišo Stanka Zaleteta in izvedla preiskavo. Zapolnila je njegovo sliko, ko je ugotovila da ni niti njeja niti njegovega brata Ivana doma.

Ljudstvo v zapadnih Brdih je ogorčeno! Izprašuje se, ali misli policija uesti isto prakso kot lani meseca marca, ko so preteпали do krvi na stotine ljudi. Ali mislijo, da bodo s puškami vsilili ljudem svoje mišljenje? S silo so poizkušali tudi fašisti, pa so klavrno propadli.

SIAU — VODITELJICA LJUDSTVA TRSTA IN JULIJSKE KRAJINE V BORBI PROTI FAŠISTIČNIM IZZIVANJEM

Za enotno demokratično fronto — za vlado, ki bo izraz svobodne volje ljudstva — za priznanje narodnostne enakopravnosti — za pomirjenje duhov — za poenostavljen državni aparat — za avtonomijo organizacij SIAU na ozemlju treh držav

V nedeljo, 30. t. m. je bila v Trstu seja Glavnega odbora SIAU. Iz vse Primorske so prišli člani Glavnega odbora, ki jih je bilo okoli 60. Sejo je otvoril podpredsednik tov. Šestan in orisal dosedanje uspehe borbe. Dejal je, da naša zmaga ni taka, kakor smo si jo želeli. Vendar če pregledamo sile, ki so nam bile nasprotno, smo lahko zadovoljni z uspehom. Prav bratstvo in edinstvo italijanskega in slovanskih narodov je bilo tisto, ki je pripomoglo, da bo velik del Julijske krajine priključen k Jugoslaviji. Borbo bomo nadaljevali, dokler ne bomo dosegli svojih ciljev.

Sekretar Izvršnega odbora SIAU tov. Babič je nato podal v svojem referatu obsežno situacijsko poročilo. Naglasil je, da so sile mednarodne reakcije tiste, ki bodo odgovorne pred svetom in pred zgodovino, da narodi Julijske krajine niso prišli do svojih pravic.

Govoril je nato o delu SIAU ter omenil, da je vztrajna borba ljudstva Julijske krajine preprečila, da niso bili sklepi mirovne konference mnogo neugodnejši. Statut STO-ja bi bil mnogo slabši, če se ljudstvo samo ne bi s tako odločnostjo borilo za obrambo demokratičnih pravic tržaškega ljudstva.

Naloge v novem položaju

Tov. Babič je nato prešel na razlago bistvenega problema, zaradi katerega se je Glavni odbor SIAU-a sestel, t. j. na položaj, ki nastaja z razdelitvijo Julijske krajine na tri dele, ki se glede na svojo politično situacijo in potrebo konkretne politične akcije med seboj bistveno razlikujejo. Predlagal je, naj bi organizacija SIAU dobila za vsak del posebej svojo politično avtonomijo, da se bodo tako lahko prilagodile konkretne politične akcije specifičnim razmeram in potrebam vsakega kraja, odnosno ozemlja. Nato je naznačil naloge teh posameznih avtonomnih organizacij.

Medtem, ko bodo naloge SIAU v tistih krajih, ki bodo priključeni k Jugoslaviji predvsem v utrjevanju ljudske oblasti in mobilizaciji ljudskih množic za izgradnjo države, bodo naloge organizacije SIAU na ozemlju, ki bo priključeno k Italiji, mnogo težje. Demokratične sile bodo morale tu voditi težko borbo za zmago resnične ljudske demokracije proti močnim silam reakcije, ki imajo danes v Italiji še vladajočo položaj.

Organizacije SIAU bodo morale tam prilagoditi svoje politično delovanje političnim razmeram v Italiji, se povezati z naprednimi silami in skupno z njimi voditi borbo za dokončno zmago resnične demokracije. Tamašnjim organizacijam SIAU bodo morale ohraniti vse tradicije in politične pridobitve, ki so jih ljudske množice pridobile med oboževno borbo in zadnja leta po vojni. Bratstvo slovenskega in italijanskega naroda mora biti temelj vsake politične aktivnosti. Slovenski živelj, ki bo prišel pod Italijo, bo moral ponovno braniti svoje nacionalne pravice.

Za te pravice se bodo morale v teh krajih ravno tako boriti tudi italijanske demokratične množice. Obramba nacionalnih pravic Slovencev je vprašanje demokracije same, torej ravno tako vprašanje italijanskih demokratičnih množic. SIAU na ozemlju mora torej še bolj utrditi enotnost ljudskih množic na osnovi italijansko-slovenskega bratstva, se najtesneje povezati z demokratičnimi silami

Italije in se skupno z njimi boriti za dokončno zmago resnične ljudske demokracije v tem delu Evrope.

Na tržaškem ozemlju bo SIAU konstruktivno delovala v vseh življenjskih vprašanjih njegovega prebivalstva ter pri tem zastopala in branila interese najširših delovnih množic. Ena glavnih nalog SIAU-a bo borba za čim večjo ekonomsko neodvisnost tržaškega ozemlja, za pojačanje industrije, ki je osnova tržaškega gospodarstva, ter za zaposlitev vsega tržaškega pomorstva, oživiljenje trgovskih vezi, navezava ekonomskih stikov z vsemi tistimi državami zaledja, ki naravno gravitirajo na Trst; tako se bodo ustvarili boljši ekonomski pogoji prebivalstva tržaškega ozemlja, odpravljena bo brezposelnost, dvignila se bo gospodarska raven tržaških delovnih množic.

Demokratizacija javnega življenja

Dalje bo treba braniti socialne pridobitve delovnega ljudstva tistega dela cone B, ki bo priključen tržaškemu ozemlju — agrarno reformo in druge, ter razširiti te pridobitve na celotno tržaško ozemlje. Naloga SIAU bo tudi odločna borba za demokratizacijo vsega javnega življenja, borba za temeljito čiščenje celotnega administrativnega aparata. SIAU se bo morala boriti za izvajanje nacionalne enakopravnosti na celotnem tržaškem ozemlju. Organizacije SIAU na tržaškem ozemlju bodo morale še vnaprej jačati enotnost demokratičnih množic Trsta na osnovi italijansko-slovenskega bratstva in razširjati demokratično fronto na vse resnične demokratične sile. Ustvariti bo treba takšno ustavo, ki bo slonela na resnično demokratičnih načelih ki bo tržaškemu prebivalstvu zagotovila vse demokratične svoboščine in mu dala možnost, da si samo voli zakone in postave na osnovi suverenosti ljudske volje in spoštovanja njegove neodvisnosti in enakopravnosti.

V diskusiji, ki je sledila referatu tov. Babiča, je tov. Pogassi z drugimi člani Glavnega odbora SIAU obširneje obravnaval posamezne probleme. Razpravljali so o problemu upravne ureditve STO-ja, skrajne štednje v državni upravi, o gospodarski neovisnosti STO-ja, nacionalni enakopravnosti ter s tem v zvezi tudi o problemu dvojezičnosti. Utemeljili so s pravnega stališča pravne zahteve za raztegnitev pravnega reda, ki obstoja v coni B, na bodoče celotno tržaško ozemlje. Pravni red, ki vlada v coni B, je ljudstvo hkrati s socialnimi reformami ustvarilo v borbi proti fašizmu in ga je Jugoslovanska armada takega našla in pustila, dočim je ZVU smatrala za potrebno, da uvede zopet tisti pravni red, proti kateremu se je borilo ne samo primorsko ljudstvo, ampak tudi Anglija in Amerika.

Sprejet je bil tudi predlog za izvolitev novih članov v Izvršni odbor namesto treh, ki so odšli. Trije novi člani odbora so: prof. Oskar Ferlan, dr. Josip Ferloja in dr. Angel Kukanja. V zaključnih besedah je tov. Šestan dejal, da se je s to sejo zaključila važna faza borbe organizacije SIAU. V imenu vseh onih, ki bodo priključeni k Jugoslaviji, je obljubil pomoč ljudstvu Gorice in Tržiča, ki bo kljub ogromnim žrtvam v borbi za osvoboditev pripadlo Italiji.

Proglas Glavnega odbora SIAU

Glavni odbor SIAU za Julijsko krajino in Trst, ki se je sestel na plenarnem zasedanju 30. marca 1947, po poročilu tajnika ter posameznih referentov in po ugotovitvi, da bo na podlagi mirovne pogodbe ozemlje Julijske krajine razdeljeno na tri države, tako da bo tudi SIAU razdeljena na tri državna ozemlja, česar posledica bo specifično, v smislu objektivnih pogojev različno delovanje;

upoštevajoč, da bo s tem vsak posamezni del SIAU zadobil poseben značaj v zvezi s svojimi specifičnimi nalogami — čeprav ostanejo nespremenjena načela in osnovne naloge ohranitve in utrditve italijansko-slovenskega bratstva in demokracije — s popolno organizacijsko in politično avtonomijo, ki jo bodo s tem posamezni deli dobili;

poudarjajoč, da se posebno še glede Svobodnega tržaškega ozemlja potrebno vztrajati na takojšnji izvedbi demokratičnih načel, ki naj se dosežejo in z jamčijo s pomočjo začasne vlade in konzulte, ki bodita veren odraz svobodno izražene volje demokratičnega prebivalstva; na priznanju vseh osebnih pravic in še posebej narodnostnih pravic na osnovi resnične enakopravnosti na vsem ozemlju brez razlike, in to vse z uvedbo državnega aparata, ki naj bo kolikor mogoče enostaven, tako da se odpravijo vse nepotrebne vzporedne ustanove, delo in uradovanje pa poenostavi v znamenju popolnega pomirjenja duhov;

glede na to, da se ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja sprejema zaradi potrebe ohranitve in utrditve miru ter zato, da se čuvajo koristi prebivalstva, ki ga je vojna tako prizadela, in ker je zato naš namen, lojalno in konstruktivno sodelovati pri politični upravi in pri vsem življenju Svobodnega ozemlja sploh ter hkrati vztrajati na popolni ohranitvi vseh demokratičnih pridobitev ljudstva na področju B, glede katerih je želeli, da bi se razširile na

ostalo ozemlje, pri čemer ostro obsodimo sleherni poizkus umetnega ustvarjanja irendentističnega in sovinstičnega ozračja ter teroristična in izvalna dejanja, ki so neposredna posledica zločinskih propagand, ki jo med drugim podžiga določeni tisk;

poziva vse demokrate vseh tendenc, naj se združijo v enoten blok, da že v kalu in z vso odločnostjo razbijajo sleherni fašistični podvig, naj se ta pojavi pod kakršno koli krinko, ter da uresničijo politične in življenjske pogoje na Svobodnem tržaškem ozemlju v skladu z navedenimi načeli v korist vsega prebivalstva.

BRZJOJAVKA TOV. KARDELJU

Podpredsedniku vlade FLRJ
Edvardu Kardelju
Beograd
Glavni odbor SIAU Vam pošilja s svoje 3. redne seje 30. marca 1947 v imenu ljudstva Julijske krajine prav tople pozdrave.

Ob tej priliki se Vam v imenu slovenskega, hrvatskega in ogromne večine italijanskega ljudstva naše pokrajine iskreno zahvalujemo za vse napore, ki ste jih vložili v borbo za obrambo pravic našega ljudstva, ki ni nikdar štedilo z napor in žrtvami za uresničenje svojih pravičnih zahtev.

Odlčnost in vztrajnost, s katero ste pred svetom branili pravice naših narodov, polni naša srca z globoko hvaležnostjo. Naše ljudstvo upravičeno gleda na Vas kot na najodločnejšega in neustrahljivega borca in zagovornika pravic narodov te dežele in sploh vseh narodov.

Ceprav naši narodi še niso dosegli v celoti svojega cilja, Vam zagotavljamo, da bodo z vztrajnostjo nadaljevali z borbo za doseg in obrambo svojih demokratičnih pravic.

GLAVNI ODBOR SIAU
ZA JULIJSKO KRAJINO IN TRST

Skupščina Društva inženirjev in tehnikov LRS Iz vrst najboljših delavcev moramo dobiti nove strokovnjake

Letna skupščina Društva inženirjev in tehnikov LRS je bila sklicana v važnem in pomembnem trenutku za naše gospodarstvo. Smo pred sprejetjem prvega petletnega plana in v začetku »Meseca tehnike«. Nedvomno je, da bodo imeli tehnični kadri važno vlogo pri izvedbi petletnega plana, in je skupščina najboljša priprava za izvedbo teh velikih nalog. V »Mesecu tehnike« pa bodo inženirji in tehniki skušali čim bolj približati tehniko ljudstvu in tako zainteresirati ljudstvo za stroko, v kateri nam primanjkuje kadrov.

Pri svojem delu bodo potrebovali pomoči, hkrati pa bodo inženirji in tehniki prenašali svoje znanje na najpogostejši način med najširše plasti ljudstva. Največ iz teh vzrokov je bilo ustanovljeno Društvo inženirjev in tehnikov. Društvo bo razen tega skrbelo za razširitev tehničnega znanja ter bo pomagalo organizirati sodelovanje tehničnega kadra pri obnovi in novih gradbenih delih, kakor je to naglasil v uvodnem referatu predsednik DIT-a inž. Struna. Sodelovalo bo z vsemi ekonomskimi, znanstvenimi in strok. organizacijami v državi kakor tudi v tujini, da si bodo naši inženirji in tehniki pridobili čim več znanja, da ne bomo tako le dobiteli drugih držav, temveč jih tudi v marsičem prehiteli. To se je za posredno posameznim izredno poštvovalnim in delovnim inženirjem.

Pri dosedanjem delu društvo še ni moglo obvladati vseh svojih obširnih nalog. Nekatere sekcije in članstvo v nekaterih krajih niso dovolj sodelovali in se zanimali za delo društva, kakor je razvidno iz poročila nadzornega odbora. Niso pošiljali dopisov, niti niso odgovarjali odboru in so tako ovirali redno delo društva. Primere pravinega dela je pokazala rudarsko-metalurška sekcija. Ta sekcija prireja redna predavanja, sodeluje pa tudi pri reševanju raznih strokovnih vprašanj in se zanima za njih. Ta sekcija je na najboljši poti, da organizira resnično poljudno prenašanje tehničnega znanja in tako vzbudi zanimanje zanj. Rudarsko-metalurška sekcija ima točen pregled nad kadrom, ki je vključen v produkcijo, in se istovrstno zanima tudi za vzgojo novih kadrov. Pri tem je prišla sekcija do zaključka, da za ta poklic ni pravega zanimanja, ko sta se letos na fakulteto vpisala samo dva nova slušatelja metalurške stroke. Pomanjkanje pa je ogromno. Delo, ki ga je opravljalo pred vojno več sto inženirjev, inozemcev, opravlja danes mnogo manjše število naših inženirjev. To je istovrstno neizpolnjen dokaz poštvovalnega dela, toda z razvojem industrije se bodo večale tudi potrebe po kadru, in se sekcija zato prav resno bavi s tem vprašanjem. Podoben položaj kaže tudi geodetska sekcija in ni mnogo bolje tudi v nekaterih ostalih tehničnih strokah. Pomanjkanje tehničnega kadra, ki ga danes premagujemo s poštvovalnim delom, bi postajalo z leta v leto večji problem, če ne bi organizirali vzgoje novih tehničnih kadrov.

Glavna tema diskusije je bilo vprašanje kadrov. Dekan gospodarske fakultete inž. Gustinčič, ki se je prvi prigljal k besedi, je nakazal veliko in pomembno nalogo DIT-a. Dejal je, da imamo izredno nadarjene delavce in te moramo dvigniti ne samo do predelavcev, delovodij, ampak tudi do inženirjev. Tako bomo dobili nove inženirje in odlične ter predane strokovnjake. Potreba po novih kadrih je tako velika, da ne bo dovolj, da sopsobne in umne delavce le populariziramo, temveč jim bomo morali omogočiti tudi šolanje. Naloga inženirjev pa je, da take delavce, posebno iz vrst mladine, ki je že vključena v produkcijo,

opazujejo in vodijo, da jih izbirajo in dvigajo. Temu vprašanju bo moralo društvo posvečati vso pažnjo in ves kolektiv inženirjev in tehnikov bo moral stremiti, da bo ta točka delovnega programa za leto 1947 čim uspešneje izvršena. V rudarsko stroko ni dotoka niti iz revirjev. Inženirji, ki so tam zaposleni, bodo s pravilno agitacijo zainteresirali za ta poklice nove vrste mladih ljudi, da bodo popolnili vrzeli.

Po drugi strani pa bo naloga društva oziroma inženirjev, da pomagajo usmerjati tudi naše šolstvo za vzgojo tehničnega kadra. Ne bo uspešno, če bomo četrtošolcem dali okrožnice, na katerih bo navedenih 27 vprašanj, na katere naj odgovorimo in si izberejo poklic. K temu bi mimogrede pripomnil, da je LŠM organizirala več predavanj, ki naj osvetlijo posamezne poklice med srednješolci. Toda obiska na teh predavanjih ni bilo.

Diskusija je dokazala, da je potrebno študij prilagoditi gospodarskemu načrtu. Važno pa je tudi, da imajo v študij vpogled strokovni in oblastveni forumi, kot

Plenum centralne uprave Zveze delavcev gradbene industrije in stavbarstva

V Beogradu je pretekli dnevi zasedal plenum centralne uprave Zveze delavcev gradbene industrije in stavbarstva. Plenuma so se udeležili predstavniki sekretariata zveze in delegati sindikalnih organizacij posameznih gradbenih podjetij iz vseh ljudskih republik.

Poročilo o delu centralne uprave zveze pri izvajanju sklepov prvega kongresa gradbenikov in četrtega plenuma centralnega odbora ES je podal predsednik centralne uprave zveze Friderik Bekker. Govoril je o delu centralne uprave za okrepitev proizvodnje in zboljšanje ekonomskega položaja stavbniških delavcev. Čeprav je bila to ena najvažnejših nalog, je bilo na terenu dosti primerov, da so se obstoječe uredbe birokratično tolmačile in izvajale, ne da bi dajali delavcem tiste prednosti, ki so z zakonom predpisane. Med največjimi lanskoletnimi uspehi je uvedba akordnega sistema pri gradbenih delavcih in zboljšanje med gradbenih delavcev za 30 do 50%.

Važen problem pri stavbarstvu je vprašanje norm. Centralna uprava in njene organizacije so pomagale gradbenemu ministru FLRJ pri izdelavi norm, ki jih bodo v kratkem dobila vsa podjetja gradbene industrije in stavbarstva. Tovariš predsednik je v nadaljevanju referata iznesel razne napake sindikalnih organizacij. Čeprav se je število delavstva v gradbeni industriji povečalo, posamezne sindikalne organizacije niso znale vključiti delavcev. Pomanjkljivo je bilo tudi politično-ideološko delo na gradiliščih, prav tako kulturno-prosvetno delo. Premajhna je bila povezava med strokovnimi sekretariati in njihovimi organizacijami na terenu.

Primer dobre organizacije je pokazala podružnica hidrocentrale v Mostah-Zirovnici. Upravni odbor te podružnice ima redne tedenske sestanke članov, na katerih poročajo o delu in problemih svojih sektorjev. V podjetju so organizirani krožki, na katerih obravnavajo različne probleme in ki se jih redno udeležujejo vsi člani. Podjetje je organiziralo kinopredstave za delavce, in sicer predvajanje filmov o gradnjah hidrocentral.

ministrstva itd. ter končno tudi DIT. — Študij bo le tako stvaren in res prilagojen planu. Mladino v gimnazijah bo potrebno že vnaprej opozorjati na poklice; tudi tu se kakor v produkciji odkrivajo talenti, ki jih bo treba prav usmeriti. Društvo inženirjev in tehnikov bo imelo pri vzgoji kadrov važno vlogo.

Po končanih poročilih, diskusiji in objavi delovnega programa DIT-a za leto 1947, je spregovoril minister za delo Tomo Brejč. Poudaril je važnost vzgoje kadrov in dostavil, da ni nič manj važno, da je društvo tesno povezano tudi z ostalimi resorji. Na ministrstvu za delo je oddelek za kadre, s katerim naj ima društvo najtesnejše stike.

V delovnem programu Društva inženirjev in tehnikov je poudarjeno predvsem dvoje: organizacijsko bo treba društvo utrditi, pritegniti novo članstvo itd. Še poseben poudarek v obvezni pa je vzgoja novih kadrov. Z izvedbo delovnega programa bo društvo doseglo velike uspehe in bo uspešno podprlo izvedbo petletnega plana.

V drugem referatu so bile nakazane neposredne naloge zveze v letu 1947. Lani je gradbena industrija dosegla lepe uspehe: zgrajenih ali popravljenih je bilo 17.000 javnih zgradb, 64.000 stanovanjskih zgradb, 851 mostov, 447.000 km kanalov in narejenih 3396 km nasipov. Toda v letu 1947 bo delavnost še mnogo večja in je zato ena najvažnejših nalog gradbene industrije mehanizacija in čim boljše izkoriščanje strojev.

Naslednji referat je obravnaval vprašanje preskrbe in stanovanjsko vprašanje gradbenih delavcev. Ti dve vprašanji sta posebno važni ob sprejetju velikega števila novih gradbenih delavcev. Posamezna gradilišča so temu do sedaj posvečala premalo pozornosti, in plenum je ožigosal mnogo takih primerov, kjer nosijo odgovornost tudi sindikalne organizacije.

Referent je poudaril, da je Predsedstvo vlade FLRJ dalo svojim ministrstvom navodila, naj podjetja in ustanove grade stanovanja za svoje delavce in nameščence. Načrtna komisija je odobrila kredite za gradnjo delavskih stanovanj. Sindikalne podružnice naj s tekmovanjem in prostovoljnimi delom med svojim članstvom dosežejo, da bodo ta sredstva čim boljše izrabljena in zgrajenih čim več stanovanj.

Plenum je na podlagi referatov in diskusije sprejel vrsto sklepov. Plenum poziva gradbene delavce k vsestranskemu tekmovanju med posamezniki, med delovnimi skupinami, med gradilišči in podjetji. Sindikalne podružnice naj pomagajo vodstvom gradilišč in podjetij pri sestavljanju načrta za določeno dobo; s temi načrti pa se mora seznaniti celotni delovni kolektiv. Plenum nadalje poudarja, da je nujna takojšnja uvedba norm za vse gradbene delavce, ki naj odkrivajo nove načine dela, racionalno izkoriščajo material in pravilno ravnao s stroji. Posebno važno je organiziranje delovnih brigad, ki naj se specializirajo za posamezne vrste dela. Glavne naloge sindikalnih podružnic so: strokova in izobrazba članov, poglobljeno politično-ideološko ter kulturno-prosvetno delo. Za zagotovitev pravilne preskrbe delavstva je nujna povezava z organi ljudske oblasti.

»Teden cest«

v trboveljskem okraju

V soboto 29. marca se je po vsem trboveljskem okraju pričel »Teden cest«, čigar namen je popraviti in zboljšati v celotnem okraju ceste, ki so se v zimskem času močno pokvarile.

V Trbovljah so ta teden otvorili z množičnim prostovoljnim delom. Po cestah v Trbovlju je delalo nad 300 ljudi. Več prebivalcev Hrastnika in Trbovelj pa je delalo na cesti Hrastnik-Trbovlje, ki pelje ob Savi. Mladina trboveljske nižje gimnazije je istočasno pripravljala trboveljsko fizikokulturno igrišče za otviritveno pomladansko nogometno tekmo, ki bo v četrtek 3. aprila.

V Zavrčju je bilo množično prostovoljno delo za otvoritve »Tedna cest« večeraj ves dan. Prebivalci Zavrčja so popravljali ceste po vsem mestu. (Tanjug.)

Jugoslovanske trgovske ladje v popravilu v Trstu

Pred dnevi je prispela v Trst jugoslovanska trgovska ladja »Kozarac«. Ta ladja, katere nosilnost znaša 8100 ton, se je zasedrila v vodah tržaškega arzenala »Lloyd«, kjer bo ostala dalj časa v generalnem popravilu. Ladja »Kozarac« je ves čas vojne služila v britanski morarici in je skoraj brez vsakršnih popravil plula po vseh morjih sveta. Lansko leto v septembru se je vrnila pod jugoslovansko zastavo. Sedaj jo bodo v Trstu skoraj popolnoma obnovili.

V kratkem bodo prispele v tržaške ladjedelnice še druge jugoslovanske trgovske ladje, ki so potrebne generalnega popravila. Za popravilna dela jugoslovanskih ladij bodo zaposlili večje število tržaških brezposelnih delavcev. (Tanjug.)

USPEŠNO PROSTOVOLJNO DELO DIJAKOV TEHNIČNE SREDNJE ŠOLE

»Do prvega maja bomo opremili svojo brigado, ki pojde na mladinsko progoto« To je bil sklep in ena izmed mnogih nalog, ki si jih je zadala mladina srednje tehnične šole v Ljubljani. Že pred nekaj dnevi so organizirali delovno akcijo v Borovnici, 29. in 30. marca pa je bila še uspešnejša delovna akcija.

V soboto so se že zgodaj zjutraj pred srednjo tehnično šolo zbirali mladinci in mladinke ter odkorakali na delo, na katerega so se pripravljali že ves teden. Delo je bilo razdeljeno, vsak bataljon je dobil svojo nalogo. Bataljoni so takoj odšli na odredena mesta v Ljubljani, le dijaki strojnega bataljona so odšli proti postaji in dalje proti Kranju. Okrog sedme ure zjutraj je bil bataljon že na določeno mesto. Radovedno so se ljudje sklanjali skozi okna ter gledali za mladinci, ki so z razvitimi zastavami in lopatami na ramah že v tako zgodnji uri korakali skozi mesto.

Po obhodu Kranja se je delovni bataljon razdelil na čete, ki so takoj odšle na delo v tovarno »Indeksa«, druga v tovarno »Jugobrunac« in v gramozno jamo. Za akcijo smo bili dogovorjeni z gradbenim podjetjem, ki je delo organiziralo in pripravilo, da so mladinci lahko takoj pričeli z delom. Med četami, trojkami in posameznimi mladinci se je takoj razvilo tekmovanje s parolo: »Vse za Samac—Sarajevo!« Delo je bilo zaključeno ob šestih zvečer, nato pa so mladi delavci odšli v Sindikalni dom, kjer so skupno s kranjsko mladino prisostvovali kulturni prireditvi. Tudi nogometni našega ba-

taljona so ta dan odigrali z vajenci tekstilne šole v Kranju nogometno tekmo, kjer so tekstilci zasluženo zmagali.

Drugi dan smo z delom pričeli že ob šestih zjutraj. Kljub dežju se je naše delo uspešno razvijalo, pomlile so se samokolnice in udareci krampov in lopat niso utihnili. Ker pa dež le ni ponehal, smo ob 10 ustavili delo. Slabo vreme nam je pokvarilo nadaljnji razpored dneva. Popoldne smo hoteli s kranjsko mladino na Mestnem trgu prirediti mladinsko rajanje in manifestacije za mladinsko progoto. Bataljon pa je moral nazaj na postajo in proti Ljubljani. Vendar pa smo bili veseli in z zadovoljstvom smo se ozirali na zeleno zastavico, ki smo jo pred kratkim dobili kot najslabši aktiv na šoli, kajti sedaj smo se rešili iz sramote. Priprani smo, da si bomo s to delovno akcijo pridobili tudi boljše mesto med našo mladino.

Uspeh dela v Kranju je bil mnogo večji, kakor smo pričakovali. Izkopali, premetali in prepeljali smo okrog 570 kubičnih metrov raznega materiala, splanirali 180 m², popravili razdrte tračnice v dolžini 160 m in opravili še druga manjša dela. Mladinci so bili pri delu disciplinirani in požrtvovalni. Izmed vseh pa je bil najboljši invalid, dijak prvega letnika, Krašovec. Naš bataljon, ki šteje 200 mladincev, je pri tej akciji zaslužil okrog 26.000 din. Mladina srednje tehnične šole bo s takimi akcijami izvršila svoje naloge, da bo do prvega maja njena brigada opremljena in pripravljena za odhod na mladinsko progoto. B. J.

Radijska služba na mladinski progji

V Zenici in ob trasi mladinske proge pripravljajo vse potrebno za redne radijske oddaje mladim graditeljem.

Ob progji bodo instalirali tri radijske postaje: v Zenici, Doboju in Rajlovcu, ki jih je dal radijski komite zvezne vlade. Radijske postaje Beograd, Zagreb in Ljubljana so dale za mladinsko progoto 60 sprejemnikov, 170 zvočnikov in 60 ojačevalcev. Vsak odsek na progji bo imel svoj radijski aparat, ojačevalec in zvočnik. Aparate ure in ostale naprave montirajo radijski amaterji-mladinci, pod vodstvom radijskih postaj v Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu.

V Zenici urejajo radijski studio in redakecijo pri štatu mladinskih delovnih brigad. Od studia grade posebno linijo do oddajnih naprav na hribu Zmajevac pri Zenici. Na dvignjeni ploščadi grade poslopje za postajne naprave in postavljajo strebe za anteno, visoke 32 metrov. Pri prevozu materiala in naprav so pomagali tečajniki buldožeristi, ki so s svojimi stroji napravili pot na hrib in omogočili promet s kamionji do oddajnih naprav. Vodstvo postaje in štab brigad se trudita, da bi obvladala obstoječe težave, da bi bilo mogoče s pričetkom del, pričeti tudi z rednimi radijskimi oddajami.

Dva nevarna kriminalca prijeta

Organi oblasti so pred kratkim aretirali kriminalca Grlica Jožefa in Jereb Matijo, oba iz Ljubljane. Grlica Jože, pekovski vajenec, je v noči od 3. na 4. marca napadel Slejka Josipa, trgovca iz Ljubljane in mu vzel listino v vrednosti 14.000 din. Zasladoval je Slejka ves večer in šel za njimi tudi v kavarno. — V Podjurski ulici ga je dohitel in zadrževal, naj se legitimira. Ko mu je Slejko pokazal legitimacijo in hotel nato listino spraviti, ga je zločinec z nekim topim predmetom toliko časa tolkel po glavi, da se je osnesvil. Nato ga je oropal in pobežnil. Dne 18. marca zvečer pa je na Masarykovi cesti napadel dve ženski in jima hotel vzeči ročni torbici. Obe sta se energično branili in klicali na pomoč. Na njune klice so prihiteli miličniki ter vlovili napadalca.

Jereb Matija, ki je bil za storjene vlogne že kaznovan, je 2. februarja pobežnil iz pobiljševalno-kazenskega zavoda na Igu. Najprej se je klatil po deželi, nato pa je prišel v Ljubljano, kjer je v kratkem času od 10. do 22. februarja okradel Mahnič Emilijo, gostilničarko iz Tržaške ceste, poslovalnico »Naprosac« v Kozarjah in Poljšak Marijo, gostilničarko v Sibiški ulici. Skupna vrednost nakradenih predmetov znaša nad 21.000 din. Kot je navada zakrjnenih zločincev, je

tudi Jereb najprej vse tajil, ko so pa našli ukradene predmete na stanovanju njegove prijateljice Zdešar Ivanke z Viča, je dejanja priznal.

Oba kriminalca čakata sedaj obsodbe. Prav tako bo prišla pred sodišče tudi Zdešar Ivanka, ki je skrivala pobeglega zločince in ukradene predmete.

Obsodba za omogočanje pobeга

Te dni je bila pred okrožnim ljudskim sodiščem v Mariboru razprava proti Henrikju Šikerju iz Maribora in Ivanu Šikerju iz Pesnice. Henrik Šiker je lani v Sv. Juriju ob Pesnici spravil čez mejo nekega protiljudskega duhovnika in več drugih protiljudskih elementov, ki so se skrivali pred ljudsko oblastjo. V januarju letos je še skušal spraviti čez mejo Julijano Lazarevič. Ivan Šiker pa je pobežle vojne zločince in narodne izdajalce v tuji povezoval s protiljudskimi elementi v naši državi, ki so se skrivali pred ljudsko oblastjo.

Obsojena sta bila: Henrik Šiker na osem let odvzema prostosti s prisilnim delom, Šiker Ivan pa na eno leto odvzema prostosti s prisilnim delom. Javni tožilec je vložil prošnjo proti prazniko odmerjeni kazni.

KRATKE VESTI IZ VSE DRŽAVE

Uspehi lesne industrije v LR Srbiji. Večina podjetij lesne industrije LR Srbije je dosegla v prvem tromesečju prvomajskega tekmovanja lepe uspehe. Posebno pozornost so posvečali uvajanju norm. Mizarstvo podjetje »Na-Mac« v Beogradu je preseglo načrt za 31,67%, norme so pa bile presežene povprečno za 73%. Delovni kolektiv mizarškega podjetja »20.oktober« v Beogradu je presegel norme v vseh oddelkih za 81,99%. Na ozemlju avtonomne pokrajine Vojvodine je mizarstvo podjetje »Napredak« preseglo povprečno normo za 24,5%. V lesni industriji Srbije se je število delavstva, ki dela po normah, povečalo za novembrskim tekmovanjem za 20%.

Velika javna dela v Vojvodini. Med najpomembnejšimi deli leta je graditev naselij za koloniste. V severovzhodnem delu Bačke bodo zgradili devet naselij za koloniste. Nadalje bodo nadaljevali obnovi porušenihih sremških vasi. Lani je bilo opravljeno tri četrtine tega dela. V raznih krajih bodo sezidali številna industrijska poslopja. Za kmetijske čame ne bodo gradili na državnih posevstvih velika gospodarska poslopja. Za potrebe trgovine bodo sezidali velika skladišča v raznih krajih Vojvodine. Med cestnimi deli je treba omeniti del nove ceste Beograd-Zagreb. Gradili bodo tudi mostove, ki lani še niso bili gotovi.

42.744 479 din je lani znašala vrednost stavbnih del v zagrebškem okrožju. Vrednost prostovoljnega dela ljudstva znaša 10.000.000 din. Zgradili so 155 stanovanjskih poslopij, popravili pa 201. Razen tega so zgradili 244 gospodarskih poslopij, popravili pa 133.

Za 330% je povečala proizvodnjo varaždinska tovarna obutev. Delavnica obutev »Glavač« v Varaždinu se je spremenila v industrijsko podjetje in v letu dni se je proizvodnja povečala za 330%. Hkrati se je za povečala tudi kakovost izdelkov. Delovni kolektiv se je obvezal, da bo presegel svoj letošnji proizvodni načrt za 20%.

Obnova okolice Plitvičkih jezer. Plitvička jezera so turistično področje, ki ima pomen za vso državo. Tam bodo gradili svoje domove sindikati, mladinske organizacije in socialne ustanove. Nedavno so na konferenci v Zagrebu obravnavali pomembna vprašanja, kaj bi bilo treba storiti, da bi bila okolica Plitvičkih jezer čimprej primerna za sprejem čim večjega števila domačih in tujih turistov. Za obnovo okolice je bilo odobreno 10 do 15 milijonov din.

V Zagrebu bodo letos pridelovali povrtnino na ozemlju 1000 ha. Največ bodo pridelovali graha in krompirja. Poklicni vrtnarji bodo obdelali 898 ha zemlje.

Letos bodo začeli graditi 4 velika poslopja tehnične fakultete v Zagrebu. Tehnična fakulteta bo postopno dobila primerno poslopja, ki bodo zavzela nad 100.000 m² zazidane ploskve. Krediti za letos so že odobreni.

Obnovljen sanatorij za tuberkulozne v Kraljevič. Glavno poslopje sanatorija za bolnike, obotele na kostni tuberkulozi, je okupator ob umiku zelo poškodoval. Zdaj je poslopje obnovljeno, razen tega so pa popravili še tri druga poslopja, tako da sanatorij lahko sprejme 270 bolnikov, medtem ko jih je prej le 100.

50 traktoristov je zaposlenih v okrog 200 traktoristov je zaposlenih v Makedoniji pri pomladni setvi. V vsej Makedoniji so začeli že 1. marca tekmovati posamezne strojne postaje. brigade in traktoristi pri pomladnih setevnih delih. Tekmovanje bo trajalo do 1. maja. Dosej so bili doseženi že lepi uspehi. V zvezi s pomladnimi deli so priredili tudi teden propagande za pridelovanje industrijskih rastlin. V tem tednu so ustanove sklepale pogodbe s pridelovalci predvsem za pridelovanje bombaža. V posameznih okrajih so bili doseženi zelo lepi uspehi. Tako so se n. pr. v štipkem okraju obvezali, da bodo pridelovali bombaž na znatno večji površini, kakor je bil prvotno določen načrt, a

KULTURNA KRONIKA

Uspehi Akademije medicinskih ved ZSSR. Akademija je priredila ekspedicio v centralno Azijo. Zdej se je ekspedicia vrnila ter je prinesla 122 vrst primerkov dragocenih medicinskih rastlin. Med drugim so odkrili tudi zelišče, ki ga bodo uporabljali v zdravilstvu proti epilepsiji.

68.000 visokošolcev na Poljskem. Največ dijakov šteje krakovsko vseučilišče, in sicer 12.600. Na visoki šoli političnih ved v Varšavi študira 2100 slušateljev.

Nagrade za najboljša glasbena dela v LR Makedoniji. Prosvetni minister Lela Makedonije je lani razpisal natečaj za najboljša glasbena dela. Zdej je bilo objavljeno kot najboljša dela Todorja Skalovskega »Makedonsko Oro«, ki ga je že nagradil Komite za kulturo in umetnost pri vladi FLRJ, zato ni bilo zdaj posebej nagradjeno. 10.000 din nagrade je prejel skladatelj Zivko Virfov za »Humoreskoc«.

Knjižna bilanca v ZDA ni bila lani posebno razveseljujoča. Izšlo je le malo pomembnejših knjig. Značilno je, da je bilo izdanih zelo malo romanov. Pričakovano so se izpolnila v glavnem le za dokumentarno in zgodovinsko prozo. Med dokumentarnimi deli zaslužijo pozornost »Črna knjiga«, ki objavlja dokumente o Hitlerjevih zločinih.

Novi sovjetski filmi in drame. V zadnjem času so izdelali precej tudi dokumentarnih filmov. Med drugimi je treba omeniti zlasti film »Biseri severa«, ki prikazuje, da so odkrili nova ležišča premoga in nafte onkraj polarnega kroga. Nadalje je treba omeniti film pod naslovom »Makajevci«, ki prikazuje kovinarje velikega kovinarskega kombinata. Film pod naslovom »Kolhoz Rečel« oktobra je posvečen življenju v kolhozih. Eden najlepših filmov z naravnimi posnetki je »Dan na Volgi«. Med sedanjim petletko so zelo delavni tudi dramatik. Tako n. pr. ptše 17 gruzinskih dramatikov gledališka dela, ki obravnavajo sedanje probleme.

Toseanini povabljen v ZSSR. Sovjetski skladatelj so povabili slovitega Italijanskega skladatelja Arturja Toseaninija v Sovjetsko zvezo, kjer bo gost moskovske Akademije znanosti.

Ruski romani v italijanskih filmih. Mario Camerini bo izdelal film po Puškinovi povesti »Kapetanova hči«. Dani Franciolini bo pa filmski Tolstojev »Kreutzerjev sonatoc«. Film se bo imenoval »Umoril sem svojo ženo«.

Številna dela mladinske književnosti. Založniško podjetje »Novo pokolenje« izda te dni novo serijo mladinskih del, ki so namenjena za moralno in politično vzgojo naše mladine. Med drugimi bo izšla zbirka člankov sovjetskega lista »Mladi bolševiki«. Dalje tiskajo brošuro »Partija in Komsomol«, delo Misakove, sekretarke CK Komsomola. V posebni brošuri bo izšel članek Rate Dugonjiča »Ljudski mladinci«. Pod naslovom »Izkušnje graditeljev mladinske proge« bo izšla zbirka člankov o mladinski progji Brčko-Banovič. Nadalje je v tisku knjiga sovjetskega akademika Fersmana pod naslovom »Zanimiva mineralogija«.

Novе knjige

V. I. Lenjin: Imperializem kao najviši stadij kapitalizma. Biblioteka marksizma-leninizma. »Kulturac«. Beograd 1947. Str. 130.

Josip Jurčič: Zbrano delo. Prva knjiga. Uredil in z opombami opremil Mirko Rupel. »Državna založba Slovenije«. Ljubljana 1947. Str. 315.

Lukian: Satire. Zbral in prevedel Sovre Anton. »Državna založba Slovenije«. Ljubljana 1947. Str. 327.

Molière: Zbrano delo. Prva knjiga. »Državna založba Slovenije«. Ljubljana 1947. Str. 280.

Mladinska revija. Leto II., štev. 2. »Mladinska knjiga«. Ljubljana 1947. Strani 49-96.

Oblasti Kuomintanga zapre zapornice na Rumeni reki

Voda je poplavlila prostrano ozemlje, naseljeno z več milijoni ljudi

Severni Sansi, 1. apr. (Tass.) Agencija Sin Hua je objavila po radiu izjavo voditelja organizacije za pomoč osvobodjenim področjem Kitajske Duna Bewa v zvezi z zatvoritvijo zapornic ob nasipu na Rumeni reki.

V izjavi je rečeno, da so istočasno s pričetkom velike ofenzive proti Jenanu vojaške oblasti Kuomintanga zapre zapornice na Rumeni Reki ter s tem poplavlile naselja več milijonov ljudi. To je bilo storjeno zato, da se podprejo vojaške operacije, da bi dosegli vojni namen — presekane osvobodjenih področij ki jih je med vojni osvobodila narodna revolucionarna armada Kitajske izpod Japonske.

»Ta blazna zločinska akcija«, je rečeno v izjavi, »je popolnoma uničila prvotno sklenjeni sporazum o delih na Rumeni reki. Po prvotno sklenjenem sporazumu je bilo predvideno, da se zapornice na nasipu ob Rumeni reki ne bodo zaprele, dokler ne bo zgrajen nov nasip, dokler ne bodo popravljena nevarna mesta na nasipu in dokler ne bodo spravljene na varno begunci, ki so se naselili vzdolž stare rečne struge. Ofenziva Kuomintangovih čet proti osvobodjenim področjem je preprečila dela za preureditev in popravila na nasipu.«

O operacijah Kuomintangovih čet poroča Tass: Kuomintangove čete so zasedle 19. marca mesto Jenan, upravno

središče tako imenovanega »posebnega področja« Sansi—Hansu—Nisan, ki ga kontrolirajo demokratične sile Kitajske.

V začetku marca, istočasno z izgovor uradnih predstavnikov Komunistične partije Kitajske iz Nankinga, Sanghaja in Cungčina so Kuomintangove čete pričele ofenzivo proti temu »posebnemu področju«.

V glavni smeri napada je bilo koncentriranih okoli 5 izbranih Kuomintangovih divizij. Operacije so podpirale močne letalske sile, ki so jih preskrbele ameriške vojaške sile na Kitajskem. Po splošnem mišljenju ne bo zavzetje Jenana spremenilo položaja na Kitajskem, kar priznava celo Kuomintangov tisk.

FIZKULTURA

Veliko smučarsko tekmovanje za Vojkov pokal v Vojskem nad Idrijo

Jesenice, 30. marca 1947.

V nedeljo je bilo na Vojskem nad Idrijo tekmovanje za Vojkov pokal, katerega je razpisal FD »Rudar« iz Idrije. Vsa fizikturna društva so razumela važnost te prireditve in so zato poslala na Vojsko svoje najboljše tekmovalce. Za skupno oceno tega tekmovanja je potrebno presmucati progo dolgo 30 km, štafeto 4 x 10 in eno alpsko panogo.

Na 30 km je nastopilo v skrajno slabem vremenu — lilo je namreč curkoma — 8 tekmovalcev. Na cilj jih je prišlo 6. Prvi je bil Knific Jože (FD »J. Gregorčič« Jesenice) v času 1,59,26 sek., ter s tem odločno zmagal nad enim naših najboljših tekačev na dolge proge Razinger Alojz (FD »Partizani«, ki je presmucal progo v času 2,00,10 sek. Tretje mesto je zasedel Germelj Miro (»J. Gregorčič«, Jesenice) v času 2,20,41 sek., nato sledi Gal, dalje Mijatovič (oba »Enotnost«, Ljubljana) in kot zadnji poštvovalni Lampš (»Rudar«, Idrija) v času 3,16,15 sek. Zanimivo je, da sta Knific in Razinger postavila tudi najboljši čas dneva na 10 km vijugah.

Nato je nastopilo 6 štafet na 4 x 10 km. Na cilj jih je prišlo 5. Prvo mesto si je osvojila štafeta »J. Gregorčič« v postavi: Stana Roman, Benedičič Mirko, Pogačnik Tone in Smolej Franc v času 2,44,08 sek., nato »Enotnost« (Ljubljana) v postavi: Kavčič, Stopar, Dekleva, Istežič v času 2,51,21 sek., tretja je bila štafeta »Partizani« v postavi: Langus, Majnerič, Kordeš, Razinger s časom 2,55,57 sek., nato prva in druga štafeta

»Rudarja«, (Idrija). Najboljši čas v štafeti sta na prvi krivulji dosegla Pogačnik — 38 min. 30 sek. in na drugi krivulji Smolej 40 min. 08 sek. Če upoštevamo skrajno slabo vreme in sneg so rezultati odlični.

Sledilo je tekmovanje v veleslalomu. Dolžina proge 1200 m, višinska razlika 250 m. Nastopilo je 15 tekmovalcev in 4 tekmovalke. Vodila se je ostra borba med tekmovalci »J. Gregorčič« in »Partizani«. Najboljši čas je dosegel Mulej Tinče (»Partizani«) 1,03,1. 2. Praček Cyril (»J. Gregorčič«) 1,06,4. 3. Hladnik Damjan (»Enotnost«) 1,10,1. 4. Bertonec Jozže (»Partizani«) 1,10,8. 5. Stare Marjan (»Partizani«) 1,11,2. 6. Praček Marjan (»J. Gregorčič«) 1,15,2. 7. Zupan Franc (»J. Gregorčič«) 1,16, 8. Megušar (»Partizani«) 1,17,3. 9. Vovk Milan (»Partizani«) 1,20,5 in 10. Saksida Ivan (»Partizani«) 1,21,5.

Za skupno oceno so bili potrebni skupni rezultati iz vztrajnostnega teka na 30 km, štafeta 4 x 10 in veleslalomu. Na ta način se je »J. Gregorčič« plasiral na prvo mesto s 95 točkami pred »Partizanom«, ki je dosegel 70 točk. »Enotnost«, Ljubljana si je z boljšimi mesti osvojila 57 točk pred Idrijo z enakim številom točk. V ženskem veleslalomu je državna prvakinja Katnik Vida z velikim naskokom zmagala nad Pohar Silvo ter pred Srebrničevima iz Gorice, ki tekmujeta za idrijskega »Rudarja«.

Prireditve za Vojkov memorial je bila dobro organizirana. Pokal si je osvojilo jeseniško kovinarsko fizikturno društvo. Tekmovanje na športnem polju pa je rudarje Idrije in kovinarje z Jesenice še bolj zbližalo.

»DOLARSKA MRZLICA V TURČIJI«

Turško ljudstvo ne bo dobilo niti centa od ameriškega posojila

Moskva, 31. marca (Tass) V članku z naslovom »Dolarska mrzlica v Turčiji« piše Zaslavski v »Pravdici«:

Na številnih tiskovnih konferencah v ZDA skušajo ameriški novinarji najti resnične vzroke za predlagano finančno pomoč Grčiji in Turčiji in ugotoviti, če ta pomoč ne odraža politike, naperjene proti Sovjetski zvezi in proti Organizaciji ZN. Uradni odgovori na ta vprašanja pravijo, da služijo posojila Grčiji in Turčiji izključno mirolnim namenom.

Smisel teh odgovorov je popolnoma jase. Z njimi skušajo pomiriti vznemirjeno ameriško ljudstvo. Ali so ti odgovori prepričljivi? Cisto gotovo lahko rečemo, da v Turčiji ne pričajo nikočar. Turški listi vsak dan glasno zavračajo trditve z uradnih tiskovnih konferenc v ZDA.

Neki Jurdoglu piše v »Demokrasi Ihsan«, da uporabljajo ameriški denar za vojne priprave. Ne zaveda se samo ciljev te vojne, temveč tudi strateških načrtov. Ravno tako je napisal: »... tretja svetovna vojna je neizbežna. Ta vojna se bo odigrala na turškem in iranskem ozemlju in morda v Grčiji... Prva pomoč, ki so jo dali ZDA Turčiji, je signal turškemu ljudstvu, da se pripravi za vojno...«

»Čisto jasno je, da je precejšen del turškega tiska postal vtroglav že od samega vnanja po ameriškem denarju. Vsak list je prepričan, da mora čimbolj goreče kričati o vojni, ker bo tako priletelo v žep zaloznikov, urednikov in novinarjev kar največ dolarjev. Pred in med vojno so ti gospodje živeli od nemških banark in upali, da bodo zidali svojo blaginjo na Hitlerjevo zmago. To jim je spodletelo. Hitler je izgubil in skupno z njim je izgubil promski tisk v Turčiji.«

Po porazu hitlerjevske Nemčije in njenih satelitov so se promski turški novinarji obrnili na podpornike v Britaniji. Mnogo novinarjev Jalčinovega kova je opravljalo svoje jutranje molitve pred funtom šterlingom. Toda ta medla zvezda ni izžarevala dovolj toplote, da bi se njeni oboževalci ne ohladili.

Grški kralj umrl

London. (Radio.) V Atenah je danes popoldne umrl, zadet od srčne kapi, grški kralj Jurij. Sledil mu bo princ Pavel. Ta je bil takoj po Jurijevi smrti proglašen za kralja.

Po vojni je precejšen del turškega tiska postal čemeran. Nenadoma pa so anarkski berači znova zavrkali: vojni po dolarjih je prišel v Turčijo! Dvignili so histeričen vik in krik ter proglasili neizbežnost vojne in diskretirali tiste ameriške politike, ki skušajo prepričati Ameriko in svet, da služijo posojila Turčiji izključno mirolnim namenom.

Brez nadaljnega je razumljivo, da korumpirani turški tisk ne predstavlja turškega ljudstva. Turški dobičkarji vseh vrst so navajeni delati dobiček iz vojne in hočejo storiti to tudi v bodoče. Iz tega razloga potrebujejo vojno. Toda

turško ljudstvo, ki ni dobilo niti mark niti funtov šterlingov, prav tako ne bo dobilo niti centa od ameriškega posojila. Dolarji bodo šli v različne kanale. Gotovo ne izražajo turški listi, ki sanjajo o vojni, volje ljudstva, ki želi mir.

Napačno pa bi bilo reči, da izraža turški tisk samo svoje lastne interese. Služi kot zvočnik težnjam nekaterih vplivnih krogov v Turčiji. Za te kroge bi bilo priporočljivo, če bi se obrnili na zgodovino, tako na starejšo kot modernjo, ki kaže, da Turčija ni nikdar dobila, če je stavila na vojno.

Wallace obiskal Evropo

New York, 1. aprila (Tass). Bivši podpredsednik ZDA Wallace je sporočil, da bo obiskal Francijo, Švedsko, Norveško, Dansko in Anglijo. V Evropo bo odpohtoval v aprilu.

Laburistični poslanec o vtisih iz Francove Španije

Odpor španskega ljudstva je vedno močnejši

London, 31. marca. Reuter poroča: Francis Noel Baker, laburistični član spodnjega doma, je imel preko britanskega radia govor, v katerem je govoril o svojih vtisih z nedavnega potovanja po Španiji, kjer je imel priložnost priti v stik s člani in voditelji španskega odporniškega gibanja, ki zavzema kljub krutemu terorju fašističnega Francovega režima vedno večji obseg.

Francis Noel Baker opisuje svoje sestanke s pristaji odporniškega gibanja, o katerih pravi, da zelo dobro poznajo svoj posej in pripominja, da obstoji podobnost med španskim odporniškim gibanjem in odpori, kakršni so bili proti fašistom in nacistom med vojno. »In vendar«, ugotavlja Noel Baker, »so tudi razlike med španskim podtalnim gibanjem in drugim gibanji. Špansko odporniško gibanje proti Francovemu režimu ne dobi niti nikakršne učinkovite zunanje pomoči. To gibanje ni doživelo prihoda zavestniške osvobodilne vojske.«

Francis Noel Baker je nadalje dejal, da je prehodil Španijo od Sredozemskega morja do Atlantika, da se je sestel z več deset voditelji odporniškega gibanja, da je prisostvoval sejam tajnih odborov in da je pri obisku v San Sebastianu osebno videl Francove »varnostne ukrepe«.

»Od zunaj« je dejal Noel Baker, izgleda Španija v glavnem precej mirna. Navaden opazovalec ne bi opazil mnogo dokazov o aktivnosti opozicije, ker je ta prisiljena nastopati podtalno in ne bi zvedel, da prav za prav obstoja organizirano gibanje. Če bi se obiskovalec mu-

dil v velikih mestih, zlasti v premožnejših delih mest, bi opazil v luksuznih prodajalnah in restavracijah polno dragih stvari in najboljše hrane, toda po zelo visoki ceni. Če bi pa prišel obiskovalec raziskovati okolnosti, ob kakršnih živi velika večina Špancev, potem bi kmalu razumel, da tu nekaj ni v redu.«

Govoreč o prehrani, je Noel Baker dejal, da sta glavna razloga pomanjkanja živil v Španiji Francova izvozna politika in črna borza. Glavni borzianci so vojaki, zlasti oficirji, ki dobivajo mnogo večje obroke hrane kakor navadni državljani, tako, da svoje previške prodajajo na črni borzi.

»V splošnem«, poudarja Noel Baker, »ima Francova vojska privilegiran položaj, vendar pa precej veliko število vojakov dezertira in beži v Francijo in sicer vsak teden.«

Hkrati pa so oficirji razneženi otroci sedanjega režima, kar je eden izmed razlogov, da podpirajo Franca. Druga podpora režima je falangistično gibanje, organizirano po zgledu nacističnih »napadalnih oddelkov« in Mussolinijevih »črnih sracij«. Falangiste pozivajo k sodelovanju pri vsaki »spontani« manifestaciji, ki jo vlada od časa do časa organizira.

Pri svojem obisku v San Sebastianu je Noel Baker sam videl, da je pred Francovim obiskom prišla cela karavana tovornih avtomobilov z zastavami barvami za pisanje parol in drugim propagandnim materialom. Tako mu lahko vsako mesto — vsaj po znanjem videzu — izkaže lojalno dobrodoščilo, dodaja Noel Baker.

Mariborski kolesarji se organizirajo

Mariborski kolesarji bodo imeli svoj aktiv. V mariborskem fizikturnem življenju je zelo vidno delo kolesarjev, ki so po predhodnih pripravah ustanovili svoje društvo. Na ta način bodo postavili kolesarski šport na nove temelje, saj je zanj posebno na severni strani veliko zanimanje. Pogoji in možnosti razvoja in dviga kolesarskega športa postajajo iz dneva v dan ugodnejši. Treba bo le vztrajnega organizatorskega dela, zlasti da se pritegne čim večje število mladih, ki bo dala društvu pravega poleta.

Novo društvo, ki je prav za prav aktiv FD Poleta, obvešča in vabi na drugi sestanek, ki bo 3. aprila ob 18.30 v fizikturnem domu »Poleta«, vse svoje članstvo in ostale.

Naši atleti so začeli z rednim treningom za cross

Atletski odbor Fizikturne zveze Slovenije je organiziral v Ljubljani skupno pripravo za pomladni cross, ki bo pri nas 20. t.m. Vsa torka in petek ob 17. uri se zberejo na igrišču v Tivoliju najzvestejši (za zdaj žal še redki!) pristni lahke atletike, ki tečejo po navodilih zveznih vadiateljev. Pod vodstvom fizikturnega tekača se podajo navadno čez drn in strn po stezah proti Šišenski mori hribu ali Rožniku. Med tistimi, ki redno trenirajo, smo opazili tudi državne prvaka in streljanju prof. Pero Čestnika, ki se kljub petim križem sistematično pripravlja za fizikturni znak. Vadbe se od večraj naprej udeležujejo slušatelji Državnega fizikturnega zavoda in s tem preizkušajo svoje moči za lahkoatletsko sezono. Aktivne in društva, ki še niso uredili lastne vadbe crossa, vabimo, da se udeležujejo skupnega treninga v Tivoliju. Začetek vsak torka in petek ob 17. uri.

Domače vesti

V Sarajevu je bil cross najboljših tekmovalcev posebnih vojaških enot. Najprej je bil cross na 6000 m, katerega se je udeležilo 65 tekmovalcev iz raznih garnizij J.A. Prvi je prišel na cilj Petar Segedi. Deset prvoplasiranih bo nastopilo na crossu, ki bo t. m. v Novem Sadu. Nato so tekmovalce skupine borev v polni bojni opremi, in sicer na progi 1000 m.

Na fizikalni akademiji mestnega odbora FISAS-a, ki bo 16. t. m. na Kolarčevem ljudskem vsesilišću, bodo slovesno razdelili nagrade zmagovalcem »spomladanskega crossa«.

Otvoritev veslaške sezone v Beogradu. V nedeljo so v Beogradu veslači otvorili veslaško sezono. Močan veter ni preprečil veslačenju, da ne bi preveslali Save od Kalemegdana do Zemuna, kjer so se sestali z zemunskimi veslači.

V veslaškem crossu je sodelovalo skupaj 48 fizikturnikov »Crvene zvezde« in »Grafičarja«.

Naši kolesarji bodo gostovali v začetku maja na Češkoslovaškem. Člani kolesarske sekcije »Jedinstvo« bodo gostovali v začetku maja na Češkoslovaškem. Udeležili se bodo velike cestne dirke in tekmovanj v stadijnih. »Jedinstvo« bodo zastopali Milan Porecki, Rebrovič, Kahlina in Solman kot gost.

Nogometno moštvo »Partizana« bo gostovalo v Češkoslovaški

Beograd, 24. marca. Nogometno moštvo O.D.J.A. »Partizani« bo gostovalo 5. in 6. aprila v Moravski Ostravi, kjer bo odigralo 2 tekmi. Prvo tekmo bo igralo s SK »Sleska Ostrava«, drugo pa s moštvom »Viktori Železarni«.

Vremenska napoved za sredo, dne 2. aprila: Spremenljivo s padavinami.

D. U.

Federativna ali enotna Nemčija?

Glede politične strukture Nemčije sta se izkristalizirala na moskovski konferenci dva programa: 1.) Ekonomsko in politično enotna Nemčija z decentralizirano upravo (Einheitsstaat); to rešitev zagovarjajo Sovjetska zveza in ostale demokratske države; in 2.) federativno urejena Nemčija bodisi kot zvezna država (Bundesstaat) ali pa zveza držav »Staatenbund«, po primeru nemške konfederacije 1815—1871. Anglija in Amerika zagovarjata zvezno državo, Francija zvezo držav, to je absolutno decentralizirano Nemčijo s specialnim režimom v Porurju in Porenju ter ekonomsko odcepitvijo Poasarija od Nemčije. Ta rešitev bi po mnenju Quai d'Orsaya utrdila mednarodno varnost.

Ekonomska osnova francoskega načrta je nemški premožni. Angleski načrt skuša rezervirati porursko industrijo angleškemu kapitalu in omejiti kontrolo Porurja, to je nemškega vojnega arsenala, samo na zapadne države. Ameriški načrt o nemški federaciji bazira na Byrnesovi »stutgartski deklaraciji«. Na načrt karakterizirata tendenca, da bi se z razbitjem Nemčije na 12 avtonomnih državic oslabilo demokratsko gibanje v Evropi in na ta način okrepile pozicije mednarodnega kapitala v svetu.

Nemški federalizem nima v primeri s švicarskim in ameriškim federalizmom naprednih historičnih tradicij. »Nemčija« predstavlja en narod s skupno kulturo in skupnim jezikom, sta izjavila Pieck in Grottewohl, Nemški progresivni elementi so vodili dolgoletno borbo za zedinjenje Nemčije na demokratski osnovi. Kot zagovorniki demokratske enotnosti nemške države so nastopali voditelji nemškega delavskega razreda Marx, Engels, Lassale, Liebknecht, Bebel. Ideja enotnosti Nemčije pridobiva danes v nemškem narodu vedno več pristašev. Za enotno Nemčijo so se svobodno izrekli poleg Enotne socialistične partije (SED) — ki je od vsega začetka zagovarjala ta program — tudi vse ostale antifašistične nemške stranke, torej liberalna stranka (DLP), krščansko demokratska unija (CDU) in Schumacherjeva socialdemokratska stranka (SPD).

Danes so v Nemčiji — prvič v zgodovini — dani vsi socialno-ekonomski pogoji za politično in ekonomsko zedinje-

nje Nemčije. Ideja enotne Nemčije se sedaj, ko je Prusija končno likvidirana, da mnogo laže uresničiti kot pa v preteklosti. Zato predstavlja ta ideja normalno in progresivno dejstvo. Znano je, da se proces zedinjenja nemškega naroda ni izvedel na demokratskih osnovah, ampak s pomočjo Bismarckove politike anektiranja. »Železni kancler« je v Versaillesu vsilil režim pruskega kopta.

Argument, ki ga često uporabljajo na zapadu, da bi enotna Nemčija predstavljala za sv-tovni mir večjo nevarnost kakor pa federativno urejena država, ni točen. Korenini pruskega militarizma ne smemo namreč iskati v tem, da je bila Nemčija strogo centralizirana država, marveč v socialno-ekonomski strukturi. Fevdalni federalizem ni predstavljal nobene ovire za prusko militaristično klicko. Ravno nasprotno, razdrobljenost Nemčije je v 80-ih letih preteklega stoletja omogočila prusko hegemonijo v Nemčiji.

Temu načrtu enotne in zedinjene Nemčije se močno upirajo monopolistični krogi v anglosaskih državah, v Nemčiji sami pa tisti reakcionarni elementi, ki hočejo Nemčijo ali vsaj večji del vključiti v zapadno-evropski blok. Ne da bi čakale, da bi se vprašanje politične strukture Nemčije rešilo pred mednarodnim forumom, so zapadne okupacijske oblasti razdelile svoje cone v upravnem pogledu na umetno ustvarjene enote, da bi tako že vnaprej stimulirale razvoj Nemčije v federativno državo. Zapadne vesleje smatrajo danes Nemčijo za del ogromne demarkacijske črte, ki gre preko vsega sveta in ki naj čiti interese »liberalnega kapitalizma« v Evropi.

»Če se kdaj koli uresniči načrti takega »atomiziranja« Nemčije,« piše Tarle v »Izvestjih«, »čaka Nemčijo usoda moderniziranega, specifično industrijskega fevdalizma.« Če bi v Nemčiji res zmagala federativna rešitev, bi v Srednji Evropi zavladal angloameriški kapital, od tu pa bi skušal širiti svojo oblast radialno na vse sosedne države: Italijo, Balkan, skandinavsko državo, zlasti pa v Francijo in Belgijo. Federalizirana Nemčija bi predstavljala le geografski podaljšek zapadnega bloka, skratka stalno potencialno nevarnost za mir v Evropi. V Nemčiji bi prišli na oblast militaristi, ti pa bi skušali obnoviti državo pruskega tipa, — ki

bi bila tehnično in vojaško superiorna ostalim državam — in pripraviti tla za novega Bismarcka ali celo Hitlerja.

Močno oviro za zedinjenje in demokratsko Nemčijo predstavljajo tudi deželne ustave v zapadnih conah Nemčije. Te ustave odražajo izrazite partikularistične tendence. Od treh južnonemških ustav, ki jih je potrdila ameriška vojaška uprava, prvi samo ustava Hessena, da je Hessen sestavni del nemške republike. Na drugi strani pa temelji nova turinska ustava v sovjetski coni na priznavanju enotnosti demokratske nemške države in označuje Turingijo kot sestavni del nemške demokratske republike.

Stališče Sovjetske zveze je jasno in načelno očrtal Molotov na pariški in moskovski konferenci. Nemški narod naj sam odloči o politični strukturi Nemčije. Molotov je predlagal, naj bi vzeli kot izhodišče za politično organizacijo Nemčije samo progresivne določbe weimarske ustave. Ta ustava, ki jo je 31. junija 1919, to je po zlomu nemške monarhije v prvi svetovni vojni, usvojila nemška konstituenta v Weimaru (odtoč »weimarska republika«), je bila vse prej kot popolna. Bila je le kompromis med katoliškim centrom, demokrati in socialdemokrati.

Ta ustava je imela svoje dobre in slabe strani. Dobra stran te ustave je bila predvsem ta, da je odpravila monarhijo, priznala enotnost nemškega naroda in uvedla avtonomno upravo dežel; dalje je omogočila svobodno delovanje strank in razširila državljanske svoboščine. Njena slabost pa je bila predvsem ta, da je dala državnemu prezidentu diktatorska pooblastila in pravico, s specialnimi dekreti razveljaviti demokratske svoboščine (Blankauflösungsrecht). Ta famozni 48. člen weimarske ustave je odprl Brüningu, Pappenu in pozneje Hitlerju pot na oblast.

Jasno je, da sedaj, ko se zopet odpirajo možnosti obnove Nemčijo na demokratski osnovi, ne moremo enostavno kopirati institucij weimarske ustave, temveč le tisto njeno pozitivno vsebino, ki jo je potrdila zgodovina. Kakršna bo že oblika bodočega nemškega državnega ustroja, eno je jasno, preprečiti je treba možnost nacionalističnega revanša.

M. O.

S pomladanskim crossom se uvrstimo med fizikulturnike

Teško najdeš človeka, ki ne bi že v prvih pomladanskih dnevih pohitel v prilo, čeprav je komaj spreminila zimsko lice. Posebno velja to za mladino, ki preko zime iz kakršnih koli vzrokov ni mogla smučati. Take mladince ali mladinke srečujemo sedaj v razigranem teku po hostah ali livadah bolj ali manj upehane, toda vedre in vesele. Pravimo, da tečejo čez drn in strn. Seveda tečejo, toda brez kakršnega posebnega namena in pri tem ne pazijo na svoje zdravje in vzdržljivost — torej neorganizirano in brez pravega cilja.

Letošnji pomladanski tek čez drn in strn, ali kakor ga v vsej Jugoslaviji nazivajo »cross«, ima poleg športnega ocenjevanja prav tako kot lansko leto za cilj: med dosedanje fizikulturnike uvrstiti

množico novincev in novink, ki naj skupno z njimi vadijo in z njimi primerno pripravljene in oblečeni tekmujejo na dan 13. aprila — pomladanskem fizikulturnem prazniku.

Trening ali vadba za cross ni težka. Prav gotovo ni društva ali aktivna, v katerem se ne bi našlo dobrega vodnika (učitelja) za cross-trening. Poleg tega je že GO FZS izdal vsa potrebna navodila preko okrožnice in tednika »Poletac«. Nekatera društva bodo že danes izvedla prva tekmovanja v crossu. Njim naj sledi tudi ostala društva, da si bodo tako pridobila več rutine in organizaciji, pripravi, a poleg tega še pregled nad fizikulturniki in njihovim zdravstvenim stanjem. Od dobre priprave in organizacije je odvisen uspeh crossa.

Mladinke se bodo tudi letošnjega pomladanskega crossa udeležile v velikem številu.

OBVESTILA DNEVNE VESTI

Začenja se osnavljanje zemljiške knjige za k. o. Reber pri Žužemberku, ki je bila po vojnih dogodkih uničena. V ta namen so razgrnjeni in bodo vsakomur na vpogled posestni listi, načrt katastrskega operata in drugi pripomočki v Rebr 3 pri Žužemberku od dne 19. aprila 1947 dalje. Prav tako bodo od 25. aprila dalje in predvidoma do 6. maja poizvedbe, h katerim naj pridejo vsi lastniki, da se izsede njihove lastniške pravice. Prijavljajo naj svoje pravice na zemljiških te katastrske občine tudi zastavni ptniki in drugi upravičenci, da bodo mogli te pravice vpisati v zemljiško knjigo. Prijave naj se podajajo v času razgrnitve in poizvedbe na kraju poslovanja v Rebr 3 pri Žužemberku, sicer pa pri okrajnem sodišču v Novem mestu. Podrobnosti so razvidne iz Uradnega lista LRS.

»Kulturna linija« Putnika z avtobusi iz Kranja, ki bo omogočila posest kulturnih prireditelj v Ljubljani, bo od 3. aprila dalje obratovala vsakodnevno. Odhod iz Kranja vsak večer ob 18.30, povratek iz Ljubljane ob 23.30. Prijave in informacije v poslovalnici Putnika v Kranju.

Napovedani koncert del Musorgskega bo zaradi boleznj solistke Elze Karlovočeve po praznikih.

3. aprila ob 20 bo v Mladinski dvorani kulturno prosvetna prireditev mladine in sindikata vladnih ustanov. Dobiček gre za progo Samac-Sarajevo. Spored bo zelo pester in ste vsi toplo vabljeni.

Dežurni lekarni v sredo, 2. aprila: lekarna Gartsus, Moste; Zaloška cesta 47, in II. državna lekarna, Dunajska cesta 6.

RADIO

Ljubljana, Maribor in Slov. Primorje 569 m — 449 m

DNEVNI SPORED ZA SREDO, 2. aprila:

6.30 Koronica, iz naših časopisov, dnevni spored — 6.45 Zabavna glasba — 7 Jutranji koncert — 7.30 Napoved časa, poročila, objave, radijski kolektori — 7.45 Pesmi narodov Jugoslavije — 12.30 Napoved časa, poročila — 12.45 Lalka glasba, mali ogledi, objave — 13 Pionirska oddaja: Kako so se borili pionirji — 13.30 Igra Vaški kvintet — 14 Pesmi slovanskih narodov — 14.30 Napoved časa, poročila — 14.45 Operne medigre — 18 Radio dnevnik — 18.15 Bolgarske narodne pesmi — 18.30 Tovarna brez zidov in strehe — 19 Lalka glasba, mali ogledi, objave — 22.15 Ruski tečaj Društva za kulturno sodelovanje Slovenije s SZ; razgovor s poslušalci in izpolnjevalni tečaj: članek »Svetovne literature si ni mogoče zamisliti brez Gorkog«, Ruski list, I. zv. — 22.30 J. Brahms: Sonata v e-molu za čelo in klavir izvajata Nereo Gasparini in Lucijan Marija Škerjanc.

KINEMATOGRAFI

LJUBLJANA: UNION: Prvi del francoskega filma »Otroci paradiza«, tehnik. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. — MATICA: Francoski film »Serenada«, tehnik. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. — SLOGA: Sovjetski film »Zvesti Džubars«, tehnik. Predstave ob 16.15, 18.15, 20.15. — KODELJEVO: Francoski film »Na pragu zrelosti«, tehnik. Predstava ob 20.15.

MARIBOR, ESPLANADE: Češki film »Stirinski pri mizi«, tehnik. GRAJSKI: Sovjetska filmska komedija »Ljubezan in koprana«, tehnik. Predstave ob 16.30, 18.30 in 20.30.

CELJE, METROPOL: Sovjetski film »Na daljnji plovi«, tehnik. — DOM: Sovjetski kulturno umetniški film »Mladost pesnika«, tehnik.

PTUJ: Sovjetski film »Aleksander Nevski«, tehnik.

Naproza v Radečah je darovala za mladinsko progo

Nedavno je bil v Domu Ljudske prosvete v Radečah redni letni občni zbor radeške nabavnno-prodajne zadruge. Ob koncu občnega zbora so zadrugiški člani soglasno sklenili, da bodo darovali 10.000 din za mladinsko progo Samac-Sarajevo, 15.000 din pa za ljudsko knjižnico v Radečah.

Koroški večer v Ptuj

V četrtek, 27. marca zvečer je Ljudska uniiverza v Ptuj priredila v mestnem gledališču koroški večer. Množični obisk je pokazal, kako zelo čuti naše ljudstvo s se neosvojenimi koroškimi brati. Obiskovalci so navdušeno ploskali, ko je mladinski pevski zbor zapel dve koroški narodni pesmi. O koroškem nacionalnem vprašanju je govoril tov. Simonič in poudaril težko borbo koroških Slovencev za priključitev k FLRJ.

Ptujčani so na tem večeru sprejeli in odposlali resolucijo mirovni konferenci v Moskvo, v kateri odločno zahtevajo priključitev Koroške k FLRJ.

PRESKRBA

DELITEV MESA ZA BOLNIKE

MLO — gospodarski oddelek v Ljubljani obvešča potrošnike, da prejmejo v sredo, 2. aprila, od 7—12 sveže meso na bolniški nakaznice. — Meso bodo delili: prodajalni mestne klavnice št. 1 in 2, Solski dvored, Češek Alojzij, Nered Josip, Solski dvored, prodajalne mestne klavnice: št. 3 na Zaloški cesti 27, št. 4 na Celovski 43, št. 7 na Tržaški cesti 81.

POPIS EMBALAZE NAFTNIH DERIVATOV

Pozivamo vse lastnike embalaže za tekoča goriva in maziva, vsa državna, zadruga in privatna podjetja, da nemudoma izvrše pregled in popis embalaže naftnih derivatov, ki jo posedujejo.

Podatke je dati ločeno za embalažo domačega izvora in ločeno za UNRRA embalažo, prav tako ločeno za prazno in ločeno za angažirano embalažo.

Prijave je v treh dneh predložiti pristojnemu okrajnemu oziroma mestnemu ljudskemu odboru, ki bo prijave zbral in takoj predložil trgovinskemu ministarstvu, — najdalje pa do 10. aprila t. l.

POTROŠNIKOM TEKOOH GORIV

Opozorjamo vse potrošnike tekočih goriv, da morajo obvezno vrniti oblastvom vse neizrabljene bone tekočih goriv oziroma maziv ob koncu kontingenta, t. j. ob koncu meseca ali četrtletja. Zastarelih bonov ne sme noben potrošnik zadrževati oziroma hraniti. Oblastva bodo vrnjene količine odpisale v kontrolnih knjižicah.

Iz ministarstva za trgovino in preskrbo LRS

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Drama

Sreda, 2. ob 20: Ostrovski: »Še tak lisjak se nazadnje ujame«. Red A.

Četrtek, 3. ob 20: Cankar: »Kralj na Betajnovi«. Red Četrtek. (V prodaji 5 balkonskih ložnih in 47 balkonskih in galerijskih sedežev.)

Opera

Četrtek, 3. ob 19.30: Svara: »Veronica Deseniška«. Red H. (V prodaji 57 ložnih, 18 parternih, 170 balk. in galer. sedežev.)

Sobota, 5. ob 19.30: Čajkovski: »Pikova dama«. Gostovanje J. Gostiča. Red E. (V prodaji 61 parternih in ložnih, 157 balkonskih in galerijskih sedežev.)

GLASBENI

Sreda, 2. ob 20: Gounod: »Faust«. Red C. 243 sedežev v prodaji za ostalo občinstvo.)

MALI OGLASI

ZLOZLJIV ŽENSKI DEŽNIK je bil 30. III. med 15 in 17 ukraden v kinu Sloga. Dotična oseba je bila opažena in se poziva, da ga vrne na upravo »Ljudske pravice« 1394

Kupimo vsako množino zdravega hrastovega želoda

Ponudbe na Tovarno hranil in pražarno, Maribor Poštni predal 80, telefon 22-67.

Išče se prvovrstni stenograf za Oblastno gradbeno podjetje za Istro-Volosko

Knjigovodjo večjega pocenotnega računovodstva gradbenega tehnika in vešč pisarniško moč z znanjem strojepisja, po možnosti stenografije sprejememo tako! Ponudbe na: Gospodarska podjetja okraja Jesenice—Radovljica

Glavni urednik: Ivan Bratko, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Naslov uredništva, uprave in tiskarne »Ljudske pravice«, Ljubljana, Kopitarjeva 6. Telefon 52-61 do 52-65. Štev. ček. rač. 60-404522. — Telef. štev. za naročnino »Ljudske pravice« 30-30, Miklošičeva cesta 5. — Telefonska številka oglasnega oddelka 36-85.

DELITEV SUHEGA MESA

Obveščamo potrošnike, ki so upravičeni prejemanju mesa, da prejmejo izredni dodatok 25 dkg suhega mesa na odrezke živilskih nakaznic, kot je bilo objavljeno v dnevnikih 27. marca t. l.

Suho meso se bo prodajalo v četrtek, 3. aprila, od 8—12 in od 14—17 potrošnikom od erke A—M, v petek, 4., od 8—12 potrošnikom od N—Z, v soboto, 5., od 8—12 in od 14—17 zamudnikom.

Suho meso bodo delile vse poslovalne mestne klavnice in mesarji: prodajalne mestne klavnice: št. 1 in 2, Solski dvored, št. 3, Zaloška cesta 24, št. 4, Celovski 43, št. 5, Bezenškova 10, št. 6, Nove Jarže, Koderova 27, št. 7, Tržaška 81, št. 8, Bohoričeva 18, št. 9, Povšetova-Malejeva vogel, prodajalna CLO Bežigrad, Tyrševa 41, Botanj Pavel, Smoljan Anton, Gornik Ivan, Novak Anton, Remeč Franc, Marjetič Ivan, Ham Jože, Selan Franc, Dolničar Franc, Zupančič Anton, Povše Karel, Bizilj Anton, Zajc Franc, Koprivce Jože, Češek Alojzij, Lavtinar Franc, Gruden Ana, Zajc Alojzij, Lavtinar Franc, Gruden Ana, Zajc Alojzij, Slamič Franc, Gosposvetska cesta, Kastelic Marija, Pasaza — nebotičnik, Gerbec Maks, Napoleonov trg, Paternoster Andrej, Jurčičev trg, Ovirk Franc, Gradšček 4, Javornik Ivan, Wolfova ulica, Ilnikar Alojzij, Rimska cesta, Mertelj Franc in Bratkovičeva 18, št. 9, Miklošičeva cesta, Slamič Milko, Ječličeva cesta, Keber Jože, Smurtniska cesta, Svigelj Andrej, Predovičeva ulica, Kosač Milan, Ljubljanska ulica, Keber Anton, Društvena 19, Anžič Franc, Hradeček 68, Kumer Matija in Mlakar Peter, Dolenska cesta, Dolmšek Josip, Ižanska cesta, Nered Jože, Trnovska ulica, Škerjanc Anton, Kopaljški ulica, Arbolj Franc, Krakovski nasip, Jesih Alojzij, Karlovska cesta, Hrovat Anton, Tržaška 26, Štupnik Franc, Sv. Jakoba trg, Babšek Franc, Rožna dolina, Rodež Stefan, Tržaška cesta, Setnikar Jože, Brdnikova 31, Nered Franc, Rožna dolina, Cesta IX, Benčina Jože, Černelova 25, Anžič Pavle, Medvedova, Jelenc Katarina, Celovška cesta, Marolt Franc, Vodnikova cesta 101, Krašovec Franc, Šišenski trg, Peršin Anton, Vodovodna 34, Merklin Ludvig, Tyrševa cesta, Podbošek Pavla, Tyrševa cesta, Zalar Franc, Pieteršnikova, Sladič Ivan, št. Vid, Mrežar Alojzij, št. Vid, Ponikvar Alojzij, Koseze, Abramovič Janko, Celovška 24, Dolnikar Franc, Ježica, Rode Franc, Polje, Lipuh Janez, Zg. Kaselj, Paternoster Jože, Studence, Avbelj Jože, Trnovski pristan, Skufca Alojzij, Vodnikova cesta.

Mesarji prevzamejo suho meso na mestni klavnici, pri Ovsenarju in Javorniku v sredo, 2. aprila, od 8—12 in od 14 dalje. Cena za kunjo, plačeta, kaza in vrat je 74 din kg; za rebra 65 din kg.

Sprejememo tako!

tajnico

perfektno stenografino in strojepisko s prakso

Ponudbe na CINKARNO, CELJE

Iščemo za takojšen nastop

dobrega samostojnega VULKANIZERJA za podjetje

»AVTOMEHANIKA« NOVO MESTO

Umrla nam je naša zlata mama, babica in prababica

Alojzija Pleško

Pogreb predrage pokojnice bo v sredo, dne 2. aprila 1947 ob 5. uri popoldne z Zal, kapele sv. Frančiška k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 31. marca 1947.

Zalujoče rodbine:

Bukovič, Trebše, Rebolj.

V STALINGRAJSKIH OKOPIH

VIKTOR NEKRASOV Roman

Vse dela nekako z zadovoljstvom in apetitom. Umiva se tako, da še tebe mika, da bi se šel umivat, ko ga gledaš, prha strašno, škropi kilometer daleč in se čofa po ramah in trebuhu. Rečeš mu, naj prinese malo drv — pa ti privleče malone celo klastro. Njegove mlade mišice kar same silijo v boj. Matice odvijta kar s prsti. Z Igorjem se sprime in Igor potem dva dni ne more upogibati vratu. Igor pa se smatra za mojstra francoske rokoborbe in ima v malem prstu vse tour-de-bras in tour-de-tête.

Radoveden je Sjedih do smešnosti. Prisede, objame z rokami kolena in posluša z odprtimi usti, kakor otroci pravljico. Njegova vprašanja so nepričakovana in otroško naivna. Zakaj Nemci ne morejo priti tajni »Katjuše« do dna in zakaj ob mlaju vedno dežuje, zakaj kaže kompasna igla na sever in ali je res, da ima Roosevelt pohabljen nogo?

Nekega večera smo se pogovarjali o herojih in odlikovanjih. Sjedih je poslušal pazljivo, držeč se za kolena — njegova priljubljena poza.

»Kaj pa je treba storiti, da dobi človek Leninov red?« je vprašal.

Vsi smo se zasmjeli.

»No, če ne Leninevega, pa katero drugo, manjše odlikovanje.«

Pojasnjujem mu, pravim mu, da to ni tako preprosto. Poslušaj molče, gleda nekam v kot. Na ustnici mu visi prilepljeni čik.

»Torej je vse v redu,« pravi tiho.

»Kaj vse?«

»Odlikovanje dobim.«

In o tem govori silno preprosto in prepričljivo, kakor o nečem, kar se je že zgodilo. Vstane in gre po trske. Gledam njegov široki hrbet, ki je v tako očitnem nasprotju s svetloplavimi dlavicami na licih, spominjam se, kako je brisal s cunjjo brzostrelko pred nemškimi napadom, vsak vijak, vsako luknjico — in verjamem to, kar je rekel.

Valega je ljubosumen nanj, ker ga imam tako rad. To je razvidno iz vsega.

»Poročnik Sviderski nima ordonanca, pojdi k njemu,« pravi Valega mračno in mu vzame iz rok lonček, iz katerega mi vliva vodo na roke.

Sjedih prinese od nekod naročje slame. Valega jo potiplje, namršči obrvi: »Na takem gnoju poročnik ne bo spal,« in prinese drugo, ki se prav nič ne razlikuje od prejšnje.

Zvečer Valega in Sjedih navadno vežeta naboje. Za rezervo imamo pet zabojev ekrazita. Zjutraj gresta omamljat ribe in se vračata z jesetri, drgetajočimi v vedrih.

Seržanta Verdernikova so prevedli nekam v drugi oddelk in ne vidimo ga več. Tudi Šapira in Pengaunisa srečujemo redko.

Včasih nas obišče Bolšov in na podloženi debeli »Nivici« igramo »duraka« ali ena in dvajset. Georgij Akimovič tega ne prenese — pograbi »Pisma Čehova« in se demonstrativno

umakne v svoj kot. Spi na vratih, položenih med dva pograda.

Postaja mi simpatičen, čeprav je prepirljiv in večno z nečim nezadovoljen. Dela neumorno in požrtvovalno. Verigo pregleduje in popravlja vedno sam, pretрга pa se nam trikrat ali štirikrat dnevno. Godrnja, preklinja, se razburja, očita vsem brezdelje, toda svojo KEC, vsak stroj in vsak vijak na njem obožuje kot živo bitje. Sploh so v njem harmonično povezani skrajni pesimizem in godrnjavost z neverjetno energijo in aktivnostjo.

»Kako naj se mi vojskujem z Nemci,« govori, gubančič čelo in si popravlja kravato, — »od Berlina do Stalingrada so prispeli na kamionih, mi pa ležimo v suknjičih in delovnih oblekah v okopih, s puško model X ena in devdeset.«

Igor se razburi. Z Georgijem Akimovičem sta si vedno v laseh.

»Kaj hočete reči s tem?«

»Da se ne znamo vojskovati.«

»Kaj pa se pravi znati, Georgij Akimovič?«

»Znati? Priti od Berlina do Volge — to se pravi znati.«

»Umakniti se od meje do Volge je tudi treba znati.«

Georgij Akimovič se smeje z drobnim, suhim nasmehom. Igor se začne jeziti.

»Zakaj se pa smejet? To ni prav nič smešno. Francija je dejansko razpadla v dveh tednih kakor pesek. Mi pa se vojskujemo že drugo leto, sami, kakor palec.«

»Kaj nas primerjate s Francijo? Štirideset milijonov — in dve sto milijonov. Šest sto kilometrov — in deset tisoč kilometrov. In kdo je bil tam na krmilu? Petaini, Lavalji, ki zdaj tebi nič meni nič sodelujejo z Nemci...«